

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра обліку і оподаткування

На правах рукопису

ТОМАШУК ОКСАНА ПАВЛІВНА

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
САДОВСЬКА ІРИНА БОРИСІВНА,
доктор економічних наук, професор

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 6
засідання кафедри обліку і оподаткування
від 04.12.2024 р.

Завідувач кафедри
_____ проф. Садовська І.Б.

ЛУЦЬК – 2024

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет економіки та управління
Кафедра обліку і оподаткування
Другий (магістерський) рівень
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і
оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____

_____

«27» вересня 2023 року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЕКТ)

ЗДОБУВАЧУ ОСВІТИ

Томашук Оксані Павлівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Організація обліку і звітності в аграрному бізнесі (на прикладі *****)

Керівник проекту (роботи) Садовська Ірина Борисівна, д.е.н., професор,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи (проекту) 04.12.2024 р.

3. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи (проекту) Метою роботи є вивчення та обґрунтування теоретичних основ та методичних рекомендацій щодо організації обліку і звітності на підприємствах аграрної галузі. Завдання роботи полягають у визначенні основних засад організації обліку і звітності досліджуваного підприємства та наданні практичних рекомендацій з удосконалення організації обліку і звітності в аграрному бізнесі.

4. Дата видачі завдання 27.09.2023 р.

АНОТАЦІЯ

Томашук О.П. Організація обліку і звітності в аграрному бізнесі (на прикладі *****).

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню та обґрунтуванню теоретичних основ та методичних рекомендацій щодо організації обліку і звітності на підприємствах аграрної галузі.

В роботі здійснено статистичну оцінку сільськогосподарської галузі України, оцінку наукового надбання з питань організації обліку і звітності в аграрному бізнесі, подано характеристику правового регулювання питань організації обліку і звітності в аграрному бізнесі.

Надано загальну характеристику об'єкта дослідження, проведено оцінку показників фінансової звітності: аналіз балансу підприємства, доходів і витрат, аналіз ліквідності та фінансової стійкості. Проведено оцінку сучасного стану організації обліку і формування показників звітності *****.

В роботі обґрунтовано пропозиції по вдосконаленню організації обліку і звітності в аграрному бізнесі на прикладі *****.

Наукова новизна дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні процесу організації обліку і звітності та розробці практичних рекомендацій по їх удосконаленню на підприємствах аграрної галузі.

Надано пропозиції з удосконалення організації облікового процесу та звітності на підприємствах аграрного бізнесу зокрема: запропоновано у Наказі про облікову політку відображати склад виробничих і невиробничих витрат з поділом їх на прямі і непрямі, змінні і постійні; форму графіку на проведення інвентаризації; форму управлінської звітності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні запропонованих методик у практичну діяльність *****.

Випускна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Основний зміст роботи викладено на 58 сторінках. Робота містить 28 таблиць, 15 рисунків, 2 додатки та список використаних джерел із 55 найменувань.

Ключові слова: аграрний бізнес, звітність, організація обліку, сільське господарство.

SUMMARY

Tomashuk O. Organization of accounting and reporting in agrarian business (on the example of *****).

The qualification work is dedicated to the study and substantiation of theoretical foundations and methodological recommendations regarding the organization of accounting and reporting at enterprises in the agricultural sector.

In the work, a statistical assessment of the agricultural sector of Ukraine, an assessment of the scientific heritage on the organization of accounting and reporting in agrarian business was carried out, a description of the legal regulation of the organization of accounting and reporting in agrarian business was presented.

A general description of the research object was provided, and an assessment of financial reporting indicators was carried out: analysis of the enterprise balance sheet, income and expenses, analysis of liquidity and financial stability. An assessment of the current state of the organization of accounting and the formation of reporting indicators of the ***** was carried out.

The work substantiates proposals for improving the organization of accounting and reporting in agrarian business using the example of the *****.

The scientific novelty of the research consists in the theoretical substantiation of the process of organization of accounting and reporting and the development of practical recommendations for their improvement at enterprises of the agrarian industry.

Proposals were made to improve the organization of the accounting process and reporting at agrarian business enterprises, in particular: it was suggested that the Order on the accounting policy reflect the composition of production and non-production costs with their division into direct and indirect, variable and permanent; the form of the schedule for carrying out the inventory; management reporting form.

The practical significance of the obtained results lies in the implementation of the proposed methods in the practical activity of the
*****.

The master's thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used sources and appendices.

The main content of the work is laid out on 58 pages. The work contains 28 tables, 15 figures, 2 appendices and a list of used sources with 55 titles.

Keywords: agrarian business, reporting, accounting organization, agriculture.

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ.....	1
1.1. Статистична оцінка аграрної галузі України.....	1
1.2. Оцінка наукового надбання з питань організації обліку і звітності в аграрному бізнесі.....	2
1.3. Правове регулювання організації обліку і звітності в аграрному бізнесі.....	2
....	8
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ (НА ПРИКЛАДІ *****)	3
2.1. Загальна характеристика об'єкта дослідження.....	3
2.2. Оцінка показників звітності *****	3
2.3. Оцінка організації обліку та формування показників звітності.....	4
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ НА *****	5
ВИСНОВКИ	5
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	6
ДОДАТКИ	5
	9
	6

ВСТУП

Діяльність економічних суб'єктів аграрної галузі України вимагає ефективної системи обліку і звітності, так як є основним інформаційним забезпеченням управлінського процесу. Якісна облікова політика та до****ірна звітність дозволяють комплексно характеризувати діяльність суб'єктів господарювання та є інформаційною базою для їх аналітичної оцінки. Тому, дослідження в сфері організації обліку і звітності є актуальним.

Теоретичні та методичні основи організації обліку і звітності в цілому та в аграрному бізнесі досліджували у наукових та дисертаційних працях Бабіч І.І., Баришнікова О.М., Біла Л.М., Васильєва В.Г., Вовк М.О., Гандзюк О.В., Зеленко С.В., Кебко В.В., Кузіна Р.В., Кучерява М.В., Любар О.О., Макаренко І.О., Макаренко В.Ю., Макарович В.К., Маркус О.В., Нагірська К.Є., Нестеренко О.О., Польова Т.В., Садовська І.Б., Теловата М.Т., Тлучкевич Н.В., Харламова О.В. та інші.

Метою написання кваліфікаційної роботи є вивчення та обґрунтування теоретичних основ та методичних рекомендацій щодо організації обліку і звітності на підприємствах аграрної галузі.

Завдання кваліфікаційної роботи магістра:

- статистична оцінка аграрної галузі України;
- оцінка наукового надбання з питань організації обліку і звітності в аграрному бізнесі;
- характеристика правового регулювання організації обліку і звітності в аграрному бізнесі;
- характеристика досліджуваного підприємства;
- оцінка показників звітності підприємства аграрної галузі;
- оцінка організації обліку та формування показників звітності;
- обґрунтування шляхів вдосконалення організації обліку і звітності в аграрному бізнесі.

Об'єкт дослідження – процес організації обліку і звітності в аграрному бізнесі.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку і звітності в аграрному бізнесі.

Методи дослідження. При написанні дослідження використалися такі методи: узагальнення, аналіз, синтез, моделювання, порівняння, групування, математичні і графічні методи, прийоми статистики і економічного аналізу та інші методи. Інформаційною базою дослідження є діючі нормативні акти України, що регулюють організацію обліку і звітності, національні стандарти бухгалтерського обліку, методичні рекомендації з формування показників звітності, наукові праці, матеріали конференцій, статистичні дані та дані обліку і звітності підприємства аграрної галузі.

Наукова новизна полягає в теоретичному обґрунтуванні процесу організації обліку і звітності та розробці практичних рекомендацій по їх удосконаленню на підприємствах аграрної галузі.

Набули подальшого розвитку: організація облікового процесу та звітності на підприємствах аграрного бізнесу зокрема: запропоновано у Наказі про облікову політку відображати склад виробничих і невиробничих витрат з поділом їх на прямі і непрямі, змінні і постійні; форму графіку на проведення інвентаризації; форму управлінської звітності.

Особистий внесок. Кваліфікаційна робота магістра є самостійно виконаним науковим дослідженням.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні запропонованих методик у практичну діяльність
***** (Довідка про впровадження результатів наукових досліджень № 6 від 21.11.2024 р.).

Апробація результатів та публікації. Основні результати дослідження апробовані на: VI Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування» (м. Луцьк, 16 травня 2024р); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки» (м. Луцьк, 22 листопада 2024р). Загальна кількість публікацій – 2 наукові праці, із них 2 тез доповідей на конференціях.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Випускна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи викладено на 58 сторінках. Робота містить 28 таблиць, 15 рисунків, 2 додатки та список використаних джерел із 55 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ

1.1. Статистична оцінка аграрної галузі України

Сільськогосподарська галузь України є однією з тих, що забезпечує населення продуктами харчування, однак, в умовах війни, зазнала значного впливу: пошкодження сільськогосподарських земель та припинення виробничого процесу на окупованих та прифронтових територіях України, кадровий дефіцит тощо.

Такий вид діяльності як «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» відноситься до КВЕД А і включає такі коди видів економічної діяльності як:

- КВЕД 01. «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг»;
- КВЕД 01.1. «Вирощування однорічних і дворічних культур»;
- КВЕД 01.2. «Вирощування багаторічних культур»;
- КВЕД 01.3. «Відтворення рослин»;
- КВЕД 01.4. «Тваринництво»;

- КВЕД 01.5. «Змішане сільське господарство»;
- КВЕД 01.6. «Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність»;
- КВЕД 01.7. «Мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних з ними послуг»
- КВЕД 02. «Лісове господарство та лісозаготівлі»;
- КВЕД 03. «Рибне господарство» [1].

Оцінку діяльності суб'єктів господарювання саме сільського господарства проведемо за даними Державної служби статистики України [1].

Протягом 2021-2023 років кількість суб'єктів господарювання виду діяльності за КВЕД А «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] зменшилася з 70803 од. у 2021 році до 62960 од. у 2023 році (на 7843 од., 0,11 %) і становить (таблиця 1.1, рисунок 1.1):

- на 1 січня 2022 року – 70803 од., 3,6%;
- на 1 січня 2023 року – 53281 од., 3,1%;
- на 1 січня 2024 року – 62960 од., 3,3%.

Таблиця 1.1

Кількість суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» у 2021-2023 роках

Види діяльності	2021		2022		2023		Відхилення, од.	
	одиниць	%	одиниць	%	одиниць	%	2022/ 2021	2023/ 2022
Усього	1956320	100,00	1732576	100,0	1913257	100,0	-223744	180681
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	70803	3,60	53281	3,1	62960	3,3	-17522	9679

Примітка: побудовано на основі [2,3].

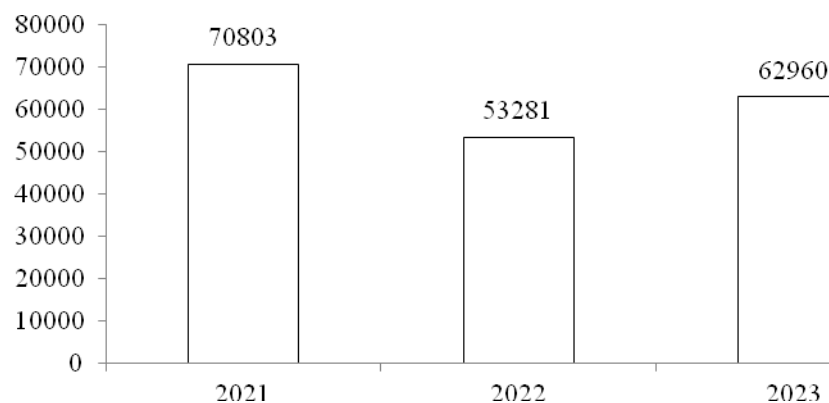

Рис. 1.1. Кількість суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» у 2021-2023 роках, од.

Примітка: побудовано на основі [2,3].

Частка суб'єктів господарювання за КВЕД А «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] по Україні складає 3,1-3,6 в загальній кількості суб'єктів господарювання і з 2021 по 2023 рік зменшується (таблиця 1.2, рисунок 1.2).

Таблиця 1.2

Кількість суб'єктів господарювання сільськогосподарської галузі у 2021-2023 роках

Вид діяльності	2021		2022		2023		Відхилення, од.	
	одиниць	%	одиниць	%	одиниць	%	2022/2021	2023/2022
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	70803	100,00	53281	100,00	62960	100,00	-17522	9679
Усього КВЕД 01. Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	64960	91,75	48378	90,80	57768	91,75	-16582	9390
КВЕД 01.1. Вирощування однорічних і дворічних культур	51683	79,56	37693	77,91	45695	79,10	-13990	8002
КВЕД 01.2. Вирощування багаторічних культур	2225	3,43	1753	3,62	2008	3,48	-472	255
КВЕД 01.3. Відтворення рослин	409	0,63	346	0,72	395	0,68	-63	49
КВЕД 01.4. Тваринництво	4022	6,19	3113	6,43	3640	6,30	-909	527
КВЕД 01.5. Змішане сільське господарство	1393	2,14	1002	2,07	1123	1,94	-391	121
КВЕД 01.6. Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність	4808	7,40	4184	8,65	4530	7,84	-624	346
КВЕД 01.7. Мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних з ними послуг	420	0,65	287	0,59	377	0,65	-133	90

Примітка: побудовано на основі [2,3].

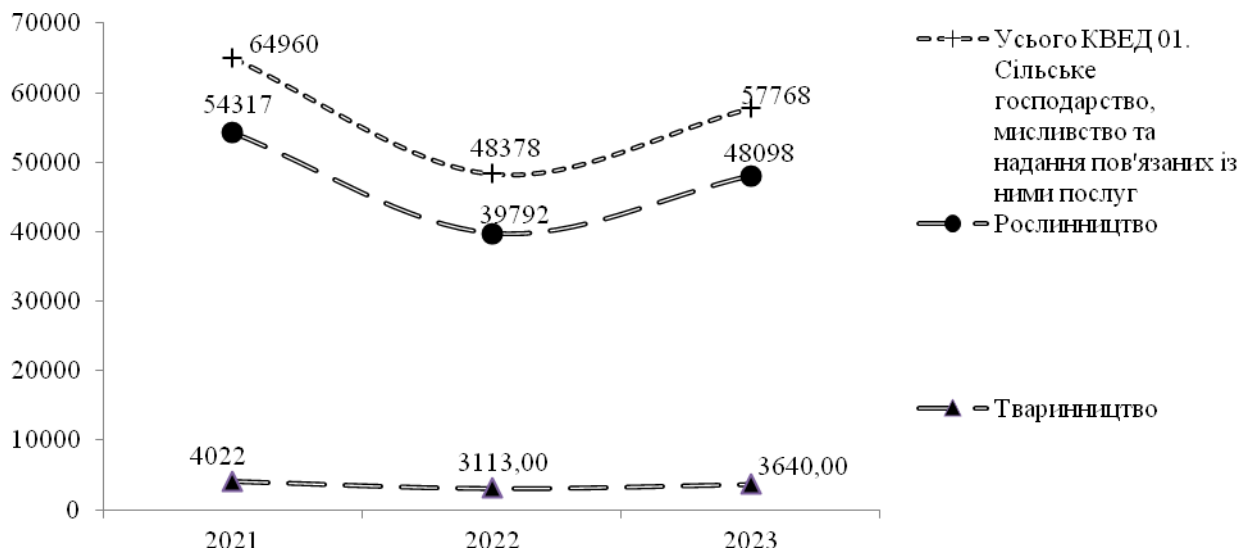

Рис. 1.2. Кількість суб'єктів господарювання, які займаються рослинництвом і тваринництвом у 2021-2023 роках, од.

Примітка: побудовано на основі [2,3].

Зменшення суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» спостерігається за усіма КВЕД 01.1-01.7. В цілому, кількість суб'єктів господарювання за КВЕД 01. «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» у виді діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] займає найбільшу питому вагу 90,0-91,6 % від їх загальної кількості по Україні. В цілому їх кількість зменшилася у 2022 році на 16582 од. та збільшилася у 2023 році на 9390 од. і становить:

- 2021 рік – 64960 од., 91,75%;
- 2022 рік – 48378 од 90,80%;
- 2023 рік – 57768 од., 91,75%.

У сільськогосподарській галузі, кількість суб'єктів господарювання зменшилася у 2022 році та збільшилася у 2023 році. Так, у 2023 році порівняно з 2022 роком вона збільшилася. Найбільше їх кількість збільшилася в 2023 році за КВЕД 01.1 «Вирощування однорічних і дворічних культур» - на 8002 од.

За видами діяльності КВЕД 01. «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» [1] в структурі найбільшу частку займає кількість суб'єктів господарювання в рослинництві, а саме КВЕД 01.1.

Вирощування однорічних і дворічних культур 77-79%. Структура інших видів діяльності наступна:

- КВЕД 01.2. «Вирощування багаторічних культур» - 3,4-3,6%;
- КВЕД 01.3. «Відтворення рослин» - 0,6-0,7%;
- КВЕД 01.4. «Тваринництво» - 6,1-6,4%;
- КВЕД 01.5. «Змішане сільське господарство» - 1,9-2,1%;
- КВЕД 01.6. «Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність» - 7,4-8,6%;
- КВЕД 01.7. «Мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних з ними послуг» - 0,5-0,65 [1].

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] протягом 2021-2023 років в цілому зменшився на 1726108,0 млн.грн., зокрема у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшився на 261077,0 млн.грн., у 2023 році порівняно з 2022 роком збільшився на 100207 млн.грн. (таблиця 1.3, рисунок 1.3). Цей вид діяльності займає 3,1-3,6% обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за усіма видами економічної діяльності в Україні.

Таблиця 1.3

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» у 2021-2023 роках

Види діяльності	2021		2022		2023		Відхилення, млн.грн.	
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	%	2022/ 2021	2023/ 2022
Усього	15240051,1	100,00	11485855,3	100,0	14052751,6	100,0	-3754196	2566896
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	943489,3	3,60	682412,1	3,1	782619,1	3,3	-261077	100207

Примітка: побудовано на основі [4,5].

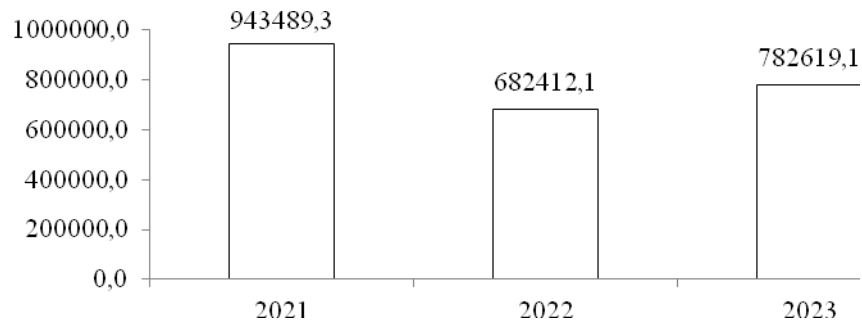

Рис. 1.3. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» у 2021-2023 роках, млн.грн.

Примітка: побудовано на основі [4,5].

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за КВЕД 01. «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» у виді діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] займає найбільшу питому вагу 95,0-96,4 % по Україні (таблиця 1.4, рисунок 1.4).

Таблиця 1.4

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» у 2021-2023 роках

Вид діяльності	2021		2022		2023		Відхилення, млн.грн.	
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	%	2022/ 2021	2023/ 2022
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	943489,30	100,00	682412,10	100,00	782619,10	100,00	-261077,20	100207,00
Усього КВЕД 01. Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	910302,20	96,48	652998,70	95,69	751872,90	96,07	-257303,50	98874,20
КВЕД 01.1.-01.3. Рослинництво	805108,15	88,44	555615,87	85,09	623518,48	82,93	-249492,28	67902,60
КВЕД 01.4. Тваринництво	76436,30	8,40	73818,70	11,30	100026,10	13,30	-2617,60	26207,40

Примітка: побудовано на основі [4,5].

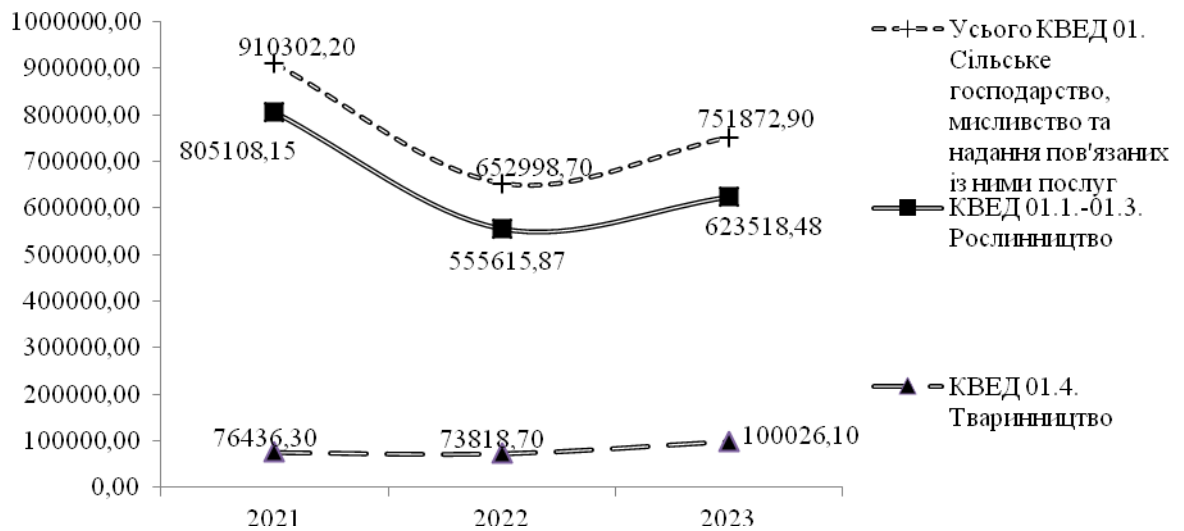

Рис. 1.4. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» у 2021-2023 роках, млн.грн.

Примітка: побудовано на основі [4,5].

Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за видом діяльності «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» [1] протягом 2021-2023 років зменшувалися. У 2022 році порівняно з 2021 роком обсяги зменшилися на 257303,5 млн.грн.: у рослинництві на 249492,28 млн.грн., у тваринництві – на 2617,6 млн.грн. У 2023 році порівняно з 2022 роком обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) збільшилися на 98874,2 млн.грн.: у рослинництві на 67902,6 млн.грн., у тваринництві – на 26207,4 млн.грн.

Найбільшу питому вагу у обсягах реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за КВЕД 01. «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» [1] займає рослинництво (КВЕД 01.1-01.3) – 82-88%: 2021 рік – 88,44%, 2022 рік – 85,09%, 2023 рік – 82,93%. Але частка обсягів реалізації продукції (робіт, послуг) в рослинництві зменшується (рис.1.5).

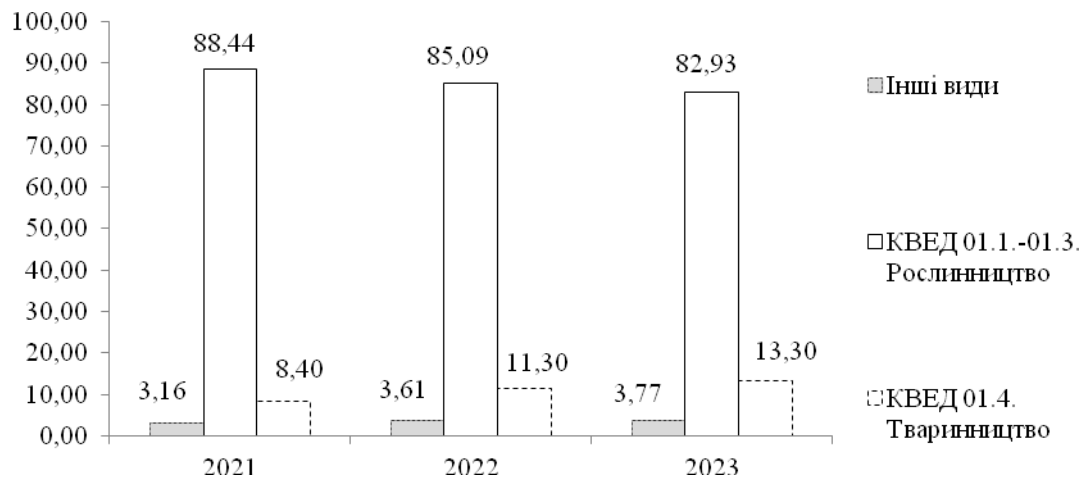

Рис. 1.5. Структура обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» у 2021-2023 роках, %.

Примітка: побудовано на основі [4,5].

Питома вага обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за КВЕД 01.4. «Тваринництво» протягом 2021-2023 років становить 8-13% і збільшується: 2021 рік – 8,4%, 2022 рік – 11,3%, 2023 рік – 13,3%.

Зміна кількості суб'єктів господарювання у досліджуваній галузі та обсягів реалізації суб'єктів господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» [1] у 2021-2023 роках вплинуло на показники їх діяльності – доходи, витрати і фінансові результати.

Оцінка фінансових результатів до оподаткування великих та середніх підприємств за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] за січень-червень 2021-2024 років подана в таблиці 1.5. Для аналізу обрано період січень-червень виду діяльності за КВЕД А в цілому, так як дані статистики за 2024 рік ще не оновлені і не деталізовані за видами діяльності в розрізі кожного виду діяльності за КВЕД.

Таблиця 1.5

**Фінансові результати до оподаткування великих та середніх підприємств за
видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне
господарство» за січень-червень 2021-2024***

Роки	Код за КВЕД	Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн.грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
			у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, млн.грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, млн.грн
2021 Усього		384920,1	74,6	461723,9	25,4	76803,8
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	266,4	78,1	407,0	21,9	140,6
2022 Усього		6564,9	58,1	259583,3	41,9	253018,4
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	-223,5	56,5	288,4	43,5	511,9
2023 Усього		297960,8	74,5	414005,4	25,5	116044,6
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	89,7	50,0	405,8	50,0	316,1
2024 Усього		144683,0	73,1	210595,2	26,9	65912,2
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	992,8	61,8	1256,3	38,2	263,5
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	01	24,4	63,3	284,4	36,7	260,0
Відхилення по КВЕД А						
2022/2021		-489,9	-21,6	-118,6	21,6	371,3
2023/2022		313,2	-6,5	117,4	6,5	-195,8
2024/2023		903,1	11,8	850,5	-11,8	-52,6
2024/2021		726,4	-16,3	849,3	16,3	122,9

* Дані взято за січень-червень

Примітка: побудовано на основі [6-9].

Фінансові результати до оподаткування суб'єктів господарювання України в цілому зменшилися з 384920,1 млн.грн у 2021 році до 144683,0 млн. грн. у 2024 році. Фінансові результати до оподаткування великих та середніх підприємств за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] як зменшувалися, так і збільшувалися (рис. 1.6).

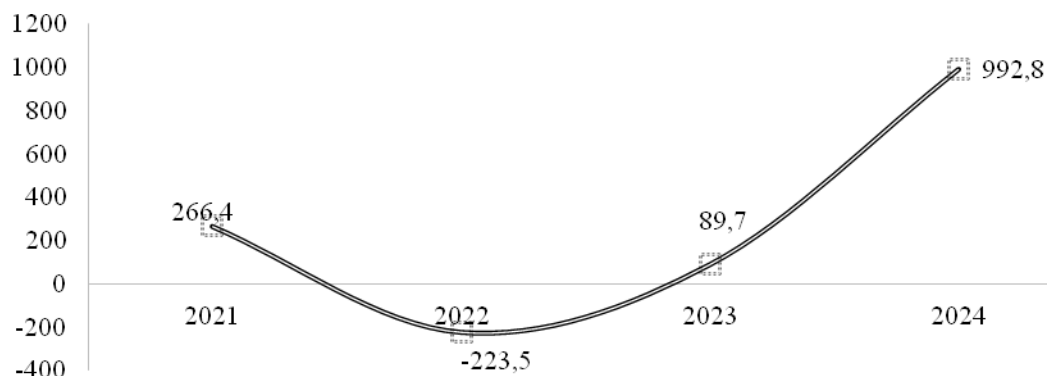

Рис. 1.6. Фінансові результати до оподаткування підприємств за КВЕД А «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» за січень-червень 2021- 2024 років, млн.грн.

Примітка: побудовано на основі [6-9].

У січні-червні 2022 року порівняно з цим же періодом 2021 року фінансові результати зменшилися з 266,4 млн.грн прибутку до 223,5 млн.грн збитку (на 489,9 млн.грн.), і вже у 2023 році збільшилися до 89,7 млн.грн. (на 313,2 млн.грн. порівняно з 2022 роком) та у 2024 році збільшилися до 992,8 млн.грн. (на 903,1 млн.грн. порівняно з 2023 роком – майже у 3 рази).

В цілому за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] протягом січня-червня 2021-2024 років фінансові результати збільшилися на 726,4 млн.грн.

Також суб'єкти господарювання за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] в цілому отримують більше 50% прибутку (рис.1.7).

Частка підприємств за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1], які одержали прибуток у січні-червні 2021-2024 роках становить 50-78,1%, і є меншою за частку в цілому за усіма видами діяльності по Україні:

- 2021 рік - по Україні 74,6 %, з них по КВЕД А – 78,1%;
- 2022 рік - по Україні 58,1 %, з них по КВЕД А – 56,5%;
- 2023 рік - по Україні 74,5 %, з них по КВЕД А – 50,0%;
- 2024 рік - по Україні 73,1 %, з них по КВЕД А – 61,8%.

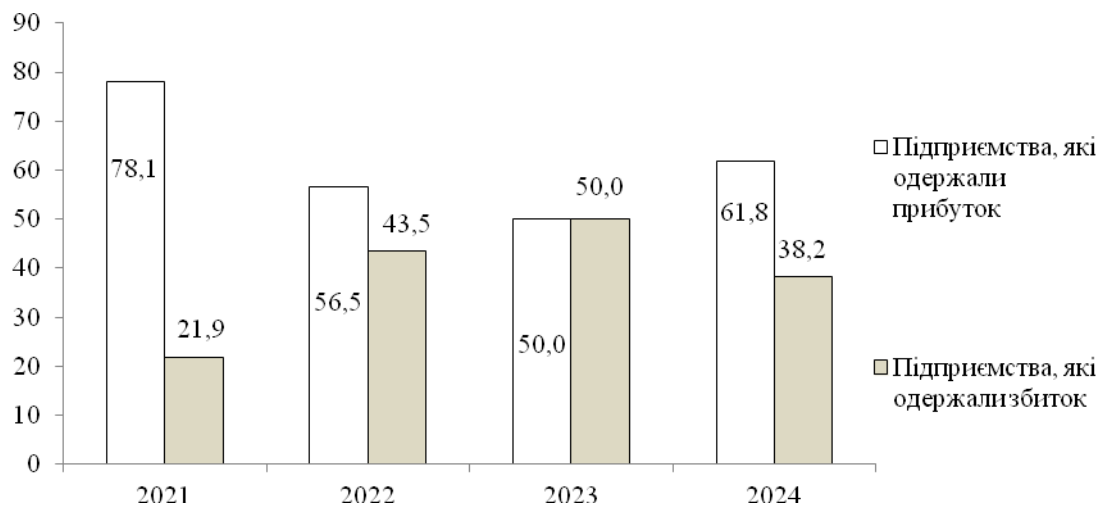

Рис. 1.7. Частка підприємств, які отримали прибутки і збитки за КВЕД А «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» за січень-червень 2021- 2024 років, %.

Примітка: побудовано на основі [6-9].

Протягом січня-червня 2021-2024 років частка підприємств, які одержали збиток становить 21,9-50,0%, і є більшою за їх частку за усіма видами діяльності по Україні:

- 2021 рік - по Україні 25,4 %, з них по КВЕД А – 21,9%;
- 2022 рік - по Україні 41,9 %, з них по КВЕД А – 43,5%;
- 2023 рік - по Україні 25,5 %, з них по КВЕД А – 50,0%;
- 2024 рік - по Україні 26,9 %, з них по КВЕД А – 38,2%.

Протягом січня-червня 2024 року фінансовий результат до оподаткування підприємств за КВЕД 01. «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» [1] становить 24,4 млн.грн., а саме: 63,3 % підприємств отримали прибуток на суму 284,4 млн.грн.; 36,7% підприємств отримали збиток на суму 260,0 млн.грн.

Оцінка показника рентабельності за видом діяльності КВЕД А «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] за січень-червень 2021- 2024 років подана в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Рентабельність операційної та всієї діяльності великих та середніх підприємств за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» за січень-червень 2021-2024*

Роки	Код за КВЕД -2010	Рівень рентабельності (збитковості) операційної діяльності підприємств	Рівень рентабельності (збитковості) всієї діяльності підприємств
2021 Усього		15,1	11,8
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	5,3	3,8
2022 Усього		1,8	-3,3
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	-2,6	-5,8
2023 Усього		8,3	4,8
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	3,2	0,5
2024 Усього		10,4	6,6
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	13,1	9,3
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	01	2,0	-0,4
Відхилення по КВЕД А			
2022/2021		-7,9	-9,6
2023/2022		5,8	6,3
2024/2023		9,9	8,8
2024/2021		7,8	5,5

* Дані взято за січень-червень

Примітка: побудовано на основі [10-13].

Рентабельність операційної та всієї діяльності великих та середніх підприємств України в цілому зменшилася з 15,1% та 11,8% відповідно у 2021 році до 10,4% та 6,6% відповідно у 2024 році. Рентабельність операційної та всієї діяльності за КВЕД А «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] як зменшувалася, так і збільшувалася (рис. 1.8).

В цілому рентабельність операційної діяльності великих та середніх підприємств за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] за січень-червень 2021-2024 року є меншою за цей показник в цілому за усіма видами діяльності по Україні окрім 2024 року, у якому показник рентабельності за КВЕД А перевищує значення по Україні на 2,7%.

Протягом січня-червня 2021-2024 року за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] рентабельність операційної діяльності перевищує рентабельність всієї діяльності і становить:

- 2021 рік – 5,3% ;
- 2022 рік – (2,6) % (зменшилася на 7,9%);
- 2023 рік – 3,2 % (збільшилася на 5,8 %);
- 2024 рік – 13,1 % (збільшилася на 7,9% порівняно з 2023 роком та

на 7,8 % порівняно з 2021 роком).

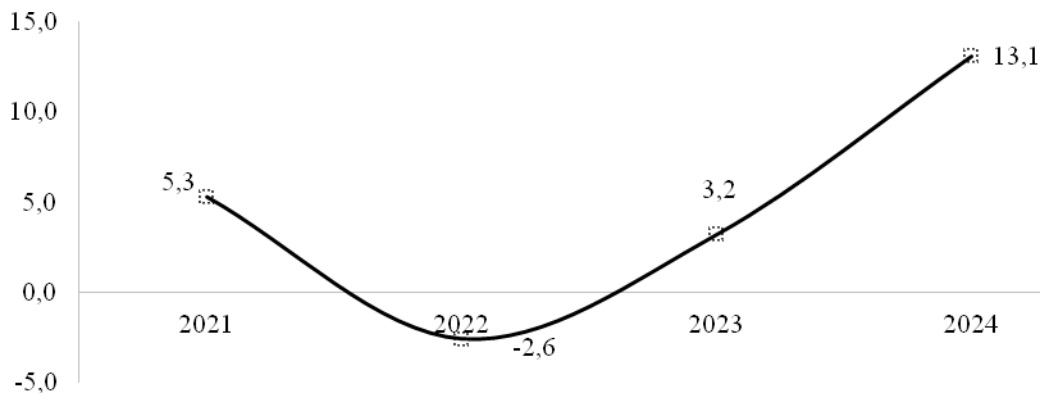

Рис. 1.8. Рентабельність операційної та всієї діяльності великих та середніх підприємств за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» за січень-червень 2021-2024, %.

Примітка: побудовано на основі [10-13].

Рентабельність всієї діяльності протягом січня-червня 2021-2024 року за видом діяльності «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» [1] становить:

- 2021 рік – 3,8% ;
- 2022 рік – (5,8) % (зменшилася на 9,6%);
- 2023 рік – 0,5 % (збільшилася на 6,3 %);
- 2024 рік – 9,3 % (збільшилася на 8,8% порівняно з 2023 роком та

на 5,5 % порівняно з 2021 роком).

За видом діяльності по КВЕД 01. «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг» [1] протягом січня-червня 2024 року рентабельність операційної діяльності становить 2,0%, а рентабельність всієї діяльності має від'ємне значення і становить -0,4%.

Отже, в цілому показники діяльності економічних суб'єктів аграрної галузі України покращилися.

1.2. Оцінка наукового надбання з питань організації обліку і звітності в аграрному бізнесі

Процес організації обліку і звітності займають важливе місце в системі обліку в цілому, так як від належної облікової політики залежить правильність ведення самого обліку та складання звітності.

Організація обліку характеризується налагодженням облікового процесу, результатом якого є звітність - узагальнюючі показники діяльності економічних суб'єктів.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [14] «бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що викори***ують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку» [14].

Обліковим, контрольним, управлінським та аналітичним аспектам організації обліку і звітності присвячено багато наукових праць і дисертаційних досліджень. Систематизація наукових праць за темою дослідження наведена в додатку А.

Так, тематика дисертаційних праць по темі дослідження подана в таблиці 1.7. При цьому, згідно інформації бібліографічного сервісу Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [1], можемо зробити висновок, що дослідження з даної тематики є і в аграрній галузі та інших галузях, а також по управлінню в цілому.

Наукові статті, у яких розглянуті проблемні питання організації обліку і звітності в аграрній галузі подані в таблиці 1.8.

Результати дослідження свідчать, що науковці приділяють увагу обліковій політиці різних типів аграрних підприємств, питанням обліку і оподаткування у них, розвитку фінансової та управлінської звітності.

Таблиця 1.7

Автореферати дисертацій по темі дослідження

Автор	Рік	Назва
Баришнікова О.М.	2016	Формування, облікове забезпечення та верифікація звітності сталого розвитку підприємств [16]
Біла Л.М.	2005	Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств [17]
Вовк М.О.	2017	Фінансова звітність за сегментами у системі управління підприємством [18]
Гандзюк О.В.	2017	Формування облікової звітності як складової інформаційної системи підприємства [19]
Кебко В.В.	2018	Розвиток фінансової звітності підприємств аграрного сектору економіки [20]
Кузіна Р.В.	2016	Формування системи корпоративної звітності: теорія, методологія та організація [21]
Кучерява М.В.	2019	Оцінка якості фінансової звітності: методичні підходи та організація [22]
Макаренко І.О.	2018	Конвергентна стейкхолдерська модель обліку, звітності та аудиту в умовах сталого розвитку [23]
Садовська І.Б.	2018	Розвиток теорії, методології і практики управлінського обліку: інституціонально-інжинірингові аспекти [24]
Макаренко В.Ю.	2019	Організаційно-методичне забезпечення формування інтегрованої звітності [25]
Нагірська К.С.	2012	Формування управлінської звітності сільськогосподарських підприємств [26]
Нестеренко О.О.	2018	Методологія та організація формування інтегрованої звітності [27]
Зеленко С.В.	2009	Організація бухгалтерського обліку та аналізу в сільськогосподарських виробничих кооперативах [28]
Харламова О.В.	2016	Методологія формування та архітектоніка транспарентної фінансової звітності [29]

Примітка: побудовано на основі [14-29].

Таблиця 1.8

Наукові статті по темі дослідження

Автор	Рік	Назва
Любар О.О., Цуркан А.О.	2018	Особливості організації бухгалтерського обліку в агрохолдингах [31]
Садовська І.Б., Бабіч І.І., Нагірська К.С.	2019	Організація обліку і оподаткування у фермерських господарствах в контексті професійного бухгалтерського судження [32]
Васильєва В.Г., Коновалова О.В., Січева К.В.	2019	Особливості організації обліку доходів і витрат у фермерських господарствах [33]
Маркус О., Колесник Ю.	2020	Організація обліку та оподаткування фермерських господарств [34]
Макарович В.К.	2018	Фінансова звітність підприємства як об'єкт аудиту [35]
Тлущкевич Н.В.	2019	Інтегрована звітність – нова модель облікової системи [36]
Теловата М.Т., Безверхий К.В.	2020	Розвиток функцій інтегрованої звітності підприємства [37]
Польова Т.В., Дружина А.В.	2019	Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством [38]

Примітка: побудовано на основі [31-38].

Так, Любар О.О. та Цуркан А.О. зауважують, що «лише організована система бухгалтерського обліку дає можливість отримати необхідну інформацію для забезпечення управління господарською діяльністю підприємства. Особливо важливе значення має повнота та своєчасність отримання інформації на підставі даних бухгалтерського обліку для агрохолдингів» [31]. Автори виділяють вимоги до організації обліку саме в агрохолдингах: «забезпечення якості облікової інформації; економічність

процесу формування необхідних даних; здійснення обліку у кожному структурному підрозділі; при необхідності, здійснення обміну інформацією між дочірніми підприємствами; підбір облікового персоналу та забезпечення його роботи; складання та подання консолідованої фінансової звітності материнським підприємством» [31]. «Основні напрями вдосконалення організації обліку в агрохолдингах: подолання проблеми неякісного відображення облікової інформації в первинних документах і звітності дочірніх підприємств через недостатній рівень кваліфікації працівників, відповідальних за облікову роботу, можливе шляхом розробки та впровадження доступного програмного забезпечення, призначеного саме для таких категорій господарств, котре б автоматично формувало необхідну звітність для дочірнього і материнського підприємства, виходячи із їх інформаційних запитів; звернення уваги на необхідність формування управлінської звітності в агрохолдингах, інформаційне наповнення якої забезпечить можливість управління внутрішньофірмовими ризиками; урахування на етапі організації обліку можливості здійснення постійного поточного оперативного контролю, що дозволить виявити неефективні ділянки роботи, помилки чи порушення в обліковій інформації, мінімізувати випадки крадіжок, суттєво оптимізувати витрати матеріальних ресурсів» [31].

При дослідженні організації обліку і оподаткування у фермерських господарствах Садовська І.Б., Бабіч І.І., Нагірська К.Є. [32] наголошують на індивідуальності облікового процесу та облікової політики «правила ведення бухгалтерського обліку визначаються для кожного фермерського господарства індивідуально у Наказі про облікову політику, який затверджує власник (керівник, голова, директор)» [32] та рекомендують «враховуючи малу чисельність працівників у більшості фермерських господарств (біля 90 відсотків у Волинській області), користуватись послугами аутсорсингу» [32]. Крім того, у науковій статті увага зосереджена на обліковій політиці та етапах її формування, а також врахуванні професійного бухгалтерського судження при її формуванні.

Садовська І.Б., Бабіч І.І., Нагірська К.Є. виділяють такі етапи формування облікової політики фермерського господарства: «1) аналіз мети, стратегії і завдань створення фермерського господарства; 2) вибір оптимальної організаційно-правової форми господарювання з урахуванням слабких і сильних сторін щодо людського потенціалу, земельних ресурсів, матеріально-технічного і фінансового забезпечення, ймовірних ринків збуту, доступності до інноваційних технологій, програм міжнародної і державної допомоги тощо (практично, потрібно провести SWOP-аналіз); 3) формування чи внесення відповідних змін до установчих документів (при потребі); 4) розробка організаційних регламентів культури управління майном, бізнес-процесами і людським потенціалом; 5) проектування власне організаційної складової облікової політики; 6) проектування методологічної і методичної складової облікової політики (документообіг, план рахунків, альбом форм внутрішньої управлінської звітності тощо); 7) моніторинг чинних систем оподаткування, аналіз ефективності їх застосування з урахуванням індивідуальних особливостей; 8) моніторинг інституціональних впливів: формальних (на рівні держави), та неформальних (на рівні менталітету, культури і звичаїв територіальної громади місцезнаходження фермерського господарства); 9) проектування технічної складової облікової політики (залежить від фінансових можливостей, доступу до інтернет-ресурсу, наявності компетентних облікових кадрів)» [32].

Васильєва В.Г., Коновалова О.В., Січева К.В. зауважують, що «на вибір форми обліку впливає значна кількість різних зовнішніх та внутрішніх факторів, насамперед юридична форма господарювання та обрана система оподаткування. Впливають на вибір форм бухгалтерського обліку також зміст форм фінансової, податкової та статистичної звітності. Зрештою вибір форми після аналізу потреб в отриманні інформації для управління та складання зовнішньої звітності залежить від керівника фермерського господарства» [33].

Маркус О. звертає увагу на вплив звітності на форму обліку: «від вибору форми бухгалтерського обліку залежить зміст форм фінансової, податкової та статистичної звітності та строки її подання» [34].

Макарович В.К. обгрунтовано необхідність проведення до****ірності фінансової звітності - аудиторської перевірки. Розглянуто більш детально поняття фінансової звітності, проаналізовано його трактування вітчизняними та зарубіжними дослідниками [35].

У питаннях звітності увагу звертають на фінансову та управлінську звітність, податкову і статистичну звітність, соціальну звітність, але стали приділяти увагу і «не типовим формам звітності». Так, зауважує необхідність застосування показників не фінансової звітності Кучерява М.В. «порядок розкриття результатів оцінки якості фінансової звітності через відображення таких даних у нефінансовій звітності підприємств, зокрема у звіті про управління» [22]. Автором у дисертаційній праці «Оцінка якості фінансової звітності: методичні підходи та організація» [22] розробила «пропозиції спрямовані на удосконалення законодавчих вимог щодо необхідності проведення оцінки створених у державі зовнішніх передумов складання фінансової звітності» [22].

У дисертаційній роботі Макаренко І.О. виокремлює модель обліку, звітності та аудиту в умовах сталого розвитку і виділяє звітність зі сталого розвитку - «це процес розкриття та конвергенції найбільш суттєвих для стейкхолдерів фінансових і нефінансових параметрів діяльності компанії, яке, на відміну від нефінансової звітності, комплексно висвітлює її соціо-еколого-економічну ефективність та прогрес на шляху до Цілей сталого розвитку, та відрізняється від інтегрованої звітності цільовою спрямованістю, способом їх формування й інтерпретації, що дозволило обгрунтувати дуалістичну природу звітності як елементу конвергентної стейкхолдерської моделі в умовах сталого розвитку» [23].

Вовк М.О. подає «теоретичне обгрунтування концептуальних засад складання звітності за сегментами в частині змі****ого наповнення її основних

складових (зміст, мета, завдання, особливості визначення звітних сегментів, фактори впливу на порядок формування звітності за сегментами) та визначення її місця у системі звітності підприємства, що дозволило вдосконалити теоретико-організаційні засади складання звітності за сегментами для підвищення її інформативності» [18].

Все більше уваги стали приділяти інтегрованій звітності. На думку Нестеренко О.О. інтегрована звітність це «процес збору, консолідації, узагальнення та аналізу кількісних та якісних показників, що характеризують соціо-еколого-економічну та фінансово-господарську діяльність підприємства, в результаті якого створюється періодичний інтегрований звіт, який містить корисну інформацію про створення вартості в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі» [27].

До складу інтегрованої звітності Тлущкевич Н.В. пропонує відносити фінансову та управлінську звітність [36]. «Інтегрована звітність не має єдиної методології її формування і уніфікації, тому буде індивідуальною для кожного економічного суб'єкта та може подаватися у різних варіантах, зокрема текстовому, табличному, графічному або бути комбінованою» [36].

На думку Макаренко В.Ю. «інтегрований звіт» - спосіб надання комплексної інформації про те, як стратегія, управління, результати та перспективи організації діяльності в контексті зовнішнього середовища, викори­сту­ючи капітали, ведуть до створення вартості протягом короткострокового, середньострокового і довгострокового періоду» [25].

Транспарентну фінансову звітність розглядає у дисертаційному дослідженні Харламова О.В. «Транспарентність фінансової звітності - це її якісна характеристика, яка забезпечується прозорістю, відкритістю та доступністю, і конкретизується через підвищення репрезентативності, релевантності поданої і розкритої інформації та інклюзивності доступу до неї, що в сукупності забезпечує функціональність фінансової звітності. Транспарентність визнано обов'язковим атрибутом фінансової звітності» [30].

Отже, форма і склад звітності залежать від організації обліку та призначення звітності: бухгалтерська і не бухгалтерська, внутрішня і зовнішня та інші. Основні види звітності наведені на рисунку 1.9.

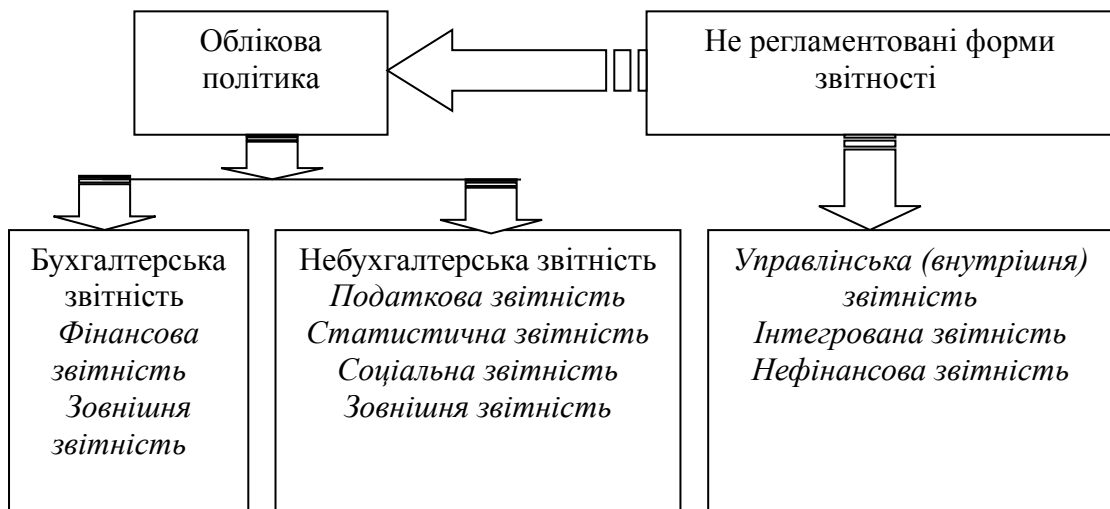

Рис. 1.9. Основні види звітності

Примітка: сформовано автором.

Отже, з результатів оцінки наукових праць з питань організації обліку і звітності в аграрному бізнесі, можемо зробити висновок, що більшість досліджень стосуються організації обліку, форми обліку, вимог до організації обліку, облікової політики, формуванню різних видів звітності, оцінці звітності.

1.3. Правове регулювання організації обліку і звітності в аграрному бізнесі

Правове регулювання організації обліку і звітності в аграрному бізнесі визначене діючими в Україні законами, стандартами, положеннями, інструкціями та галузевими актами по обліку і звітності.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначені «правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні» [39].

Цим же законом [39] визначені основні аспекти організації та ведення бухгалтерського обліку (розділ 3) та фінансової звітності (розділ 4) [39].

Характеристика розділу 3 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [39] подана в табл. 1.9.

Таблиця 1.9

Основні аспекти організації та ведення бухгалтерського обліку згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»

Складова	Суть
Організація бухгалтерського обліку на підприємстві (стаття 8)	<p>«Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації.</p> <p>Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів.</p> <p>Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством, або власник відповідно до законодавства та установчих документів» [39]</p> <p>«Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно обирає форми його організації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером; - користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи; - ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або підприємством, суб'єктом підприємницької діяльності, самозайнятою особою, що провадять діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності; - самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства. Ця форма організації бухгалтерського обліку не може застосовуватися на підприємствах, звітність яких повинна оприлюднюватися, та в бюджетних установах» [39] <p>«Підприємство, що становить суспільний інтерес, зобов'язане утворити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, до складу якої входять не менше двох осіб» [39]</p>

Примітка: побудовано на основі [39].

Відповідно до Закону України [39] підприємство самостійно: «визначає за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікову політику підприємства; обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних; розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю

господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і регістрів аналітичного обліку; може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства; визначає доцільність застосування міжнародних стандартів (крім випадків, коли обов'язковість застосування міжнародних стандартів визначена законодавством)» [39].

При цьому, головний бухгалтер або особа, яка забезпечує ведення обліку:

- «забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності;

- організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

- бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства;

- забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства» [39].

Разом з тим, керівник підприємства зобов'язаний «створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів» [39].

Основні вимоги до первинних документів визначає стаття 9 Закону України [39], до інвентаризації активів і зобов'язань – стаття 10 [39].

Закон України [39] має розділ 4 «Фінансова звітність» (табл. 1.10), що визначає «загальні вимоги до складання і оприлюднення звітності» [39].

Крім того, Закон України [39] визначає і принципи складання фінансової звітності «повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування, превалювання сутності над формою, єдиний грошовий вимірник, інші принципи, визначені міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку» [39].

Таблиця 1.10

Основні аспекти щодо звітності згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»

Термін	Визначення
Фінансова звітність	«звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [39]
Загальні вимоги до фінансової звітності	«підприємства зобов'язані складати фінансову звітність на підставі даних бухгалтерського обліку» [39]
Користувачі фінансової звітності	«фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень» [39]
Консолідована фінансова звітність	«фінансова звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці. Підприємства, які контролюють інші підприємства (материнські підприємства), крім фінансових звітів про власні господарські операції, складають та подають консолідовану фінансову звітність групи відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів» [39]
Звітний період	«звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна фінансова звітність складається за результатами першого кварталу, першого півріччя, дев'яти місяців. Крім того, відповідно до облікової політики підприємства фінансова звітність може складатися за інші періоди» [39]
Міжнародні стандарти фінансової звітності	«прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності» Для складання фінансової звітності застосовуються міжнародні стандарти, які оприлюднені державною мовою на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту» [39]
Подання та оприлюднення фінансової звітності	«підприємства зобов'язані подавати фінансову звітність органам, до сфери управління яких вони належать, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, якщо інше не передбачено цим Законом. Органам державної влади та іншим користувачам фінансова звітність подається відповідно до законодавства» [39]

Примітка: побудовано на основі [39].

Для ведення обліку на практиці аграрних підприємств застосовують: Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [40], Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку [41], План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, господарських операцій підприємства і організацій та Інструкцію по його застосуванню [42,43], Методичні рекомендації з планування, обліку і

калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств [44].

Основні аспекти організації бухгалтерського обліку на практиці затверджують згідно до Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [45].

В Україні НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає «вимоги до складання бухгалтерської (фінансової) звітності (мета, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів)» [46]. Відповідно до НП(С)БО 1 [46] «фінансова звітність складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності» [46].

Порядок складання консолідованої звітності визначені НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»[47].

Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 «визначені загальні вимоги до розкриття статей фінансової звітності; розглядається питання розкриття інформації за статтями балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал» [48].

Разом з тим, підприємства для ведення обліку застосовують НП(С)БО.

Порядок ведення податкового обліку і складання податкової звітності регулює Податковий кодекс України [49], зокрема «податкова звітність складається з декларацій, розрахунків та інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків, зборів, платежів» [49].

Статистична звітність регламентована наказами, інструкціями та методичними рекомендаціями щодо заповнення різних форм звітності.

Отже, організація обліку і звітності здійснюється згідно правових актів загального і галузевого значення.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ
(НА ПРИКЛАДІ *****)

2.1. Загальна характеристика об'єкта дослідження

***** зареєстровано 22.08.2011. Розмір статутного капіталу складає 48 144 460,68. ***** не перебуває в процесі Керівником ***** є Бебес Валентин Васильович. Організаційно-правова форма підприємства – товариство з обмеженою відповідальністю [50].

***** зареєстроване за юридичною адресою Україна, Волинська обл., Ковельський р-н, селище міського типу Ратне, вул.Нова [50].

Підприємство спеціалізується в галузі тваринництва, по вирощуванні ВРХ по виробництву молока та яловичини. Основний вид діяльності (КВЕД) – 01.42 Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів [50].

Засновники ***** подані в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Засновники *****

Перелік засновників/учасників юридичної особи	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>*****</p>
---	---

Примітка: побудовано за даними [50].

***** у своїй діяльності керується Статутом підприємства, законодавчими та нормативними актами України.

Метою діяльності ***** є одержання прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції.

Загальна характеристика ***** подана в таблиці 2.2.

Організаційна структура ***** представлена на рис. 2.1.

Таблиця 2.2

Загальна характеристика *****

Розділ	Інформація
1	2
Повне найменування:	*****
Ідентифікаційний код:	*****
Юридична адреса:	*****
Фактична адреса:	*****
Телефон:	*****
Електронна пошта:	*****
Сайт:	-
Форма власності:	приватна
Державна реєстрація:	дата державної реєстрації 22.08.2011 реєстраційний номер в ЄДР*****
Зовнішньоекономічна діяльність:	нема
Наявність структурних підрозділів, філій (із зазначенням їх фактичних адрес):	нема
Кількість працівників:	228
Керівник (П.І.Б., посада):	*****
Головний бухгалтер (П.І.Б.):	*****
Контактна особа (П.І.Б., посада):	*****
Виручка від реалізації, тис. грн.:	260 731
Валюта балансу, тис. грн.:	938 573
Перевірки і дати їх проведення за останні 3 роки:	-
Наявність одержаних кредитів (із зазначенням виду: довготермінові, короткотермінові, та валюти):	Довгострокові - 1931 тис.грн. Короткострокові - 57 900 тис.грн.
Наявність відкритих депозитів (із зазначенням виду: довготермінові, короткотермінові, та валюти):	відсутні
Наявність фінансових вкладень, їх структура (цінні папери, внески у статутні капітали інших суб'єктів господарювання):	відсутні
Частка іноземних інвесторів у статутному	відсутні

капіталі:

Продовження таблиці 2.2.

1	2
Основні види діяльності:	«01.42 Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів
Інші види діяльності	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; 01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур; 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві 01.62 Допоміжна діяльність у тваринництві 10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах 46.11 Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин 46.23 Оптова торгівля живими тваринами 77.31 Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування 47.30 Роздрібна торгівля пальним 47.76 Роздрібна торгівля квітами, рослинами, насінням, добривами, домашніми тваринами та кормами для них у спеціалізованих магазинах 68.10 Купівля та продаж власного нерухомого майна 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна 77.12 Надання в оренду вантажних автомобілів 33.19 Ремонт і технічне обслуговування інших машин і устаткування 49.41 Вантажний автомобільний транспорт 52.10 Складське господарство 01.46 Розведення свиней 01.63 Післяурожайна діяльність 01.64 Оброблення насіння для відтворення 10.11 Виробництво м'яса 46.24 Оптова торгівля шкірсировиною, шкурами та шкірою 46.32 Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами 46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами 47.22 Роздрібна торгівля м'ясом і м'ясними продуктами в спеціалізованих магазинах 47.29 Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах»

[50,51].

Примітка: побудовано за даними [50,51].

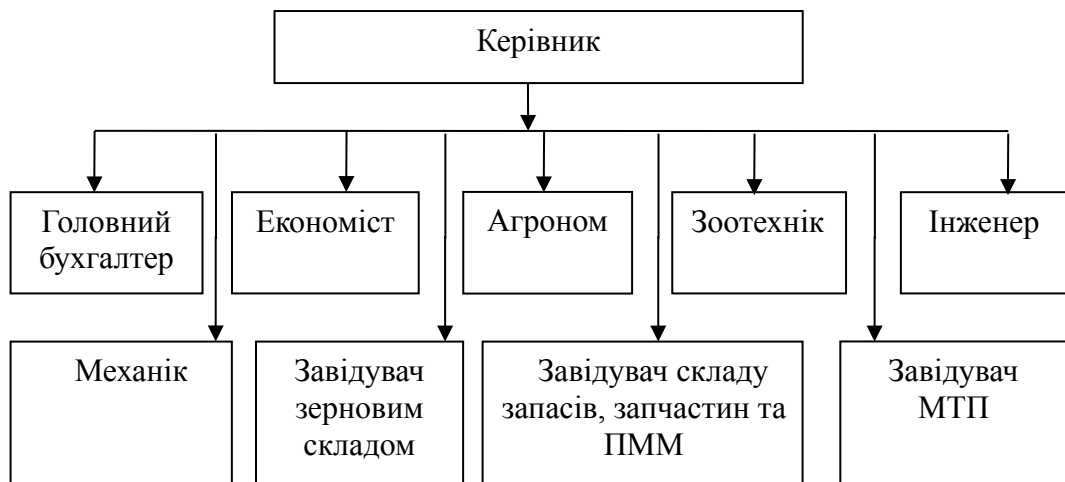

Рис. 2.1. Організаційна структура *****

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Структурні підрозділи ***** подані на рис.

2.2.

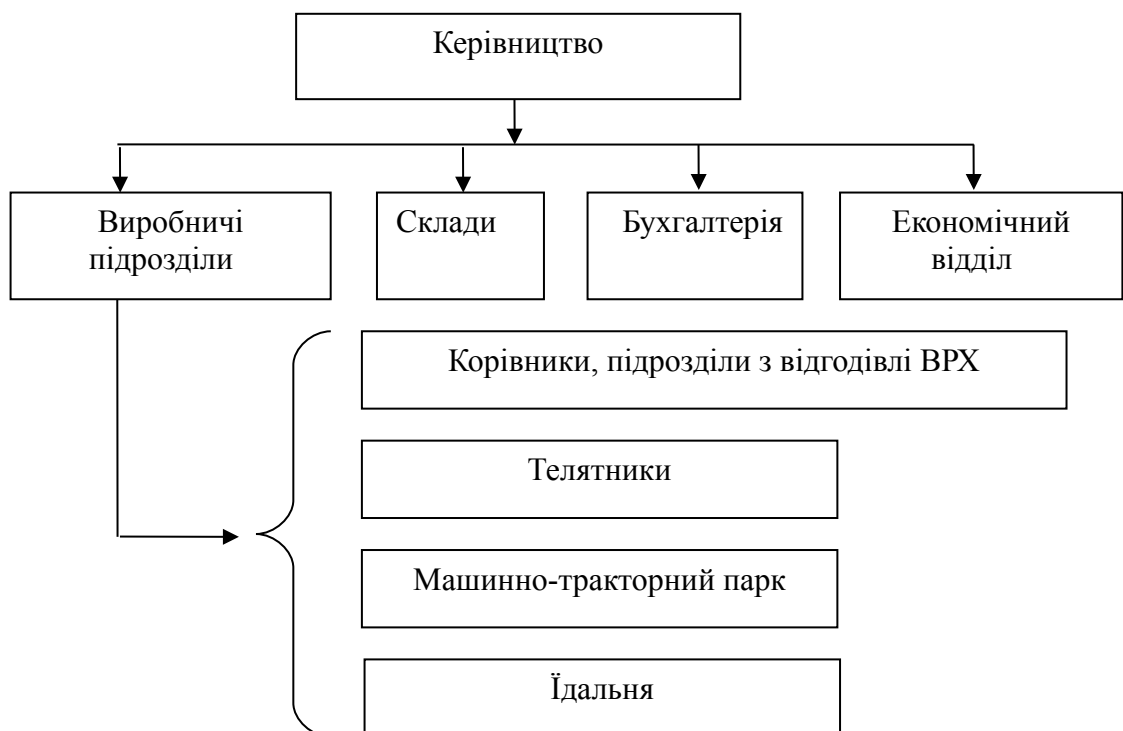

Рис.2.2. Структурні підрозділи *****е

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Виробничі підрозділи ***** включають:

- управлінські підрозділи – бухгалтерія, економічний відділ;
- складські підрозділи – зерновий склад, склад запасів, запчастин та ПММ;
- виробничі підрозділи – корівники, телятники, підрозділи з відгодівлі ВРХ, машинно-тракторний парк, їдальня.

Машинно-тракторний парк ***** займається доставкою і перевезенням сировини і матеріалів, заготівлею кормів.

Організаційна структура ***** характеризується прямою підпорядкованістю керівнику. Кожен структурний підрозділ підпорядковується і своєму керівнику.

Інформація про діяльність ***** з реєстрів державної податкової служби України подана в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Інформація про діяльність ***** з даних державної податкової служби

Розділ сайту	Інформація
Дата та номер запису про взяття та зняття з обліку в податкових органах	<p>ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ Дата взяття на облік: 23.08.2011 ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ, ***** Відомості про відомчий реєстр: Реєстр платників податків Дата взяття на облік: 23.08.2011 Номер взяття на облік: 112/29-016 ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ, ***** Відомості про відомчий реєстр: Реєстр платників єдиного внеску Дата взяття на облік: 22.08.2011 Номер взяття на облік: 0312040492</p>
Реєстр платників єдиного податку (станом на 06.06.2024)	Інформація про дійсне свідоцтво єдиного податку відсутня в базі
Дані про реєстраційний номер платника єдиного внеску (станом на 13.06.2022)	*****
Дані реєстру платників ПДВ	<p>Дійсне свідоцтво ПДВ Індивідуальний податковий номер: ***** Дата реєстрації: 01.01.2012 Примітка: Зареєстровано Анульоване свідоцтво ПДВ Індивідуальний податковий номер (анульовано): ***** Дата реєстрації платником податку: 01.01.2012 Дата анулювання реєстрації платника ПДВ: 01.01.2017 Причина анулювання: втрата чинності спец. режиму оподаткування ПДВ Підстава анулювання: Анульовано за рішенням контролюючого органу</p>
Дані про клас професійного ризику виробництва платника єдиного внеску за основним видом його економічної діяльності	22
Місцезнаходження реєстраційної	Ратнівська районна державна адміністрація

Примітка: побудовано за даними [50-52].

Видами продукції ***** є: молоко, жива вага ВРХ, молодняк ВРХ, органічні добрива, зерно та інші. Реалізує свою продукцію на ринку України [50,51].

2.2. Оцінка показників звітності *****

Оцінка показників звітності підприємств аграрної галузі України характеризується аналізом показників фінансової звітності та показників фінансового стану, джерелами якого є саме фінансова звітність даного підприємства. Аналіз фінансового стану ***** почнемо з горизонтального і вертикального аналізу балансу за 2021-2023 роки (таблиця 2.4-2.5).

Актив балансу ***** містить розділи 1 і 2, а пасив – 1, 2 і 3.

Протягом 2021-2023 років сума балансу **** постійно збільшувалася (рис. 2.3). Так, у 2022 році порівняно з 2021 роком сума балансу збільшилася на 129285 тис.грн (16,5%); у 2023 році порівняно з 2022 роком - на 25978 тис.грн (2,85%). Протягом 2021-2023 років збільшилися переважно усі статті балансу. Зокрема, збільшилися необоротні і оборотні активи та поточні зобов'язання: у 2023 році основні засоби збільшилися 2752 тис.грн. (1,81%), нематеріальні активи – 22 тис.грн. (366%), дебіторська заборгованість – 3618 тис.грн. (31,8%), витрати майбутніх періодів, – 53771 тис.грн. (11,15%), довгострокові зобов'язання – 49137 тис.грн. (7,56%), поточні зобов'язання – 12227 тис.грн. (17,06%).

Однак, окремі статті зменшилися: запаси на 46100 тис.грн. (19,3%), власний капітал на 35386 тис.грн (18,5%).

Власний капітал у 2023 році зменшився виключно за рахунок зменшення прибутку на 35386 тис.грн (21,59%), а поточні зобов'язання збільшилися за рахунок короткострокових кредитів на 16803 тис.грн (40,89%). Зареєстрований,

додатковий і резервний капітал та капітал у дооцінках не змінювалися протягом 2021-2023 років і їх величина становить 48144 тис.грн., 8 тис. грн. та (20763) тис.грн. відповідно.

Таблиця 2.4

Аналіз балансу ***** за 2021-2023 роки

Розділ балансу	Роки			Відхилення, тис.грн.	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Актив					
1. Необоротні активи	177356	166011	169616	-11345	3605
1.1. Нематеріальні активи	17	6	28	-11	22
1.2. Основні засоби	164108	151948	154700	-12160	2752
2. Оборотні активи	605954	746584	768957	140630	22373
2.1. Запаси	191070	238866	192766	47796	-46100
2.2. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи	718	4810	5669	4092	859
2.3. Дебіторська заборгованість (за виданими авансами, з бюджетом)	939	1151	3910	212	2759
2.4. Інша поточна дебіторська заборгованість	35266	4078	7033	-31188	2955
2.5. Гроші та їх еквіваленти	10326	2509	2837	-7817	328
2.6. Витрати майбутніх періодів	349700	482250	536021	132550	53771
2.7. Інші оборотні активи	741	867	588	126	-279
Баланс	783310	912595	938573	129285	25978
Пасив					
1. Власний капітал	179039	191260	155874	12221	-35386
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	48144	48144	48144	-	-
1.2. Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	151650	163871	128485	12221	-35386
1.3. Додатковий і резервний капітал	8	8	8	-	-
1.4. Капітал у дооцінках	-20763	-20763	-20763	-	-
2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	523365	649646	698783	126281	49137
3. Поточні зобов'язання	80906	71689	83916	-9217	12227
3.1. Поточна кредиторська заборгованість	5125	7299	7114	2174	-185
3.2. Інші поточні зобов'язання	12289	21330	17175	9041	-4155
3.3. Короткострокові кредити	59546	41097	57900	-18449	16803
3.4. Доходи майбутніх періодів	2199	1963	1727	-236	-236
Баланс	783310	912595	938573	129285	25978

Примітка: побудовано за даними підприємства.

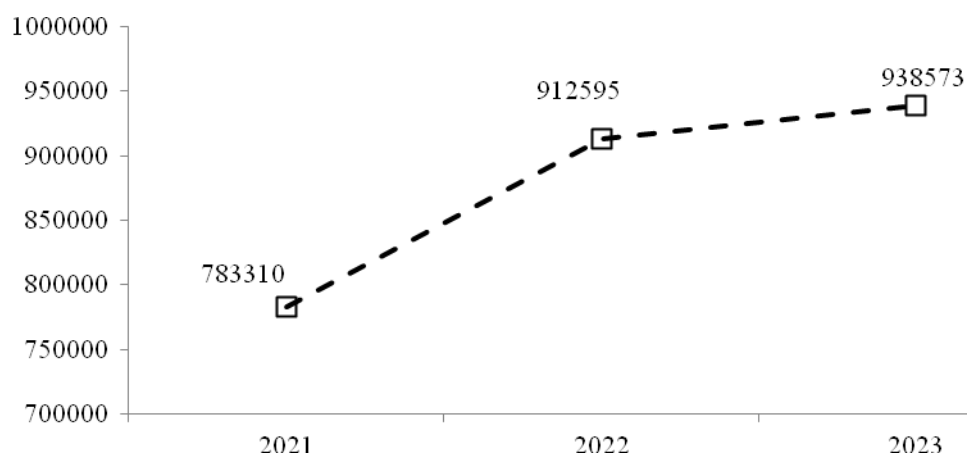

Рис. 2.3. Динаміка валюти балансу ***** за 2021-2023 роки, тис.грн.

Таблиця 2.5

Аналіз структури балансу ***** за 2021-2023 роки

Розділ балансу	Роки			Відхилення, тис.грн.	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022
Актив					
1. Необоротні активи	22,64	18,19	18,07	-4,45	-0,12
1.2. Нематеріальні активи	0,002	0,0007	0,003	0,00	0,00
1.2. Основні засоби	20,95	16,65	16,48	-4,30	-0,17
2. Оборотні активи	77,36	81,81	81,93	4,45	0,12
2.1. Запаси	24,39	26,17	20,54	1,78	-5,64
2.2. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи	0,09	0,53	0,60	0,44	0,08
2.3. Дебіторська заборгованість (за виданими авансами, з бюджетом)	0,12	0,13	0,42	0,01	0,29
2.4. Інша поточна дебіторська заборгованість	4,50	0,45	0,75	-4,06	0,30
2.5. Гроші та їх еквіваленти	1,32	0,27	0,30	-1,04	0,03
2.6. Витрати майбутніх періодів	44,64	52,84	57,11	8,20	4,27
2.7. Інші оборотні активи	0,09	0,10	0,06	0,01	-0,03
Баланс	100	100	100	-	-
Пасив					
1. Власний капітал	22,86	20,96	16,61	-1,90	-4,35
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	6,15	5,28	5,13	-0,87	-0,15
1.2. Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)	19,36	17,96	13,69	-1,40	-4,27
1.3. Додатковий і резервний капітал	0,001	0,001	0,001	-	-
2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	66,81	71,19	74,45	4,37	3,26
3. Поточні зобов'язання	10,33	7,86	8,94	-2,47	1,09
3.1. Поточна кредиторська заборгованість	0,65	0,80	0,76	0,15	-0,04
3.2. Інші поточні зобов'язання	1,57	2,34	1,83	0,77	-0,51
3.3. Короткострокові кредити	7,60	4,50	6,17	-3,10	1,67
3.4. Доходи майбутніх періодів	0,28	0,25	0,22	-0,03	-0,03
Баланс	100	100	100	-	-

Примітка: побудовано за даними підприємства.

В активі балансу значно збільшилися витрати майбутніх періодів та дебіторська заборгованість й зменшилася готова продукція і виробничі запаси.

Структура балансу ***** у 2021-2023 роках наступна:

- необоротні активи – 18-22% (у 2023 році зменшилася у 0,66%);
- оборотні активи – 77-81% (у 2023 році збільшилася у 0,15%);
- власний капітал – 16-22% (у 2023 році зменшився у 20,76%);

- довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення – 66-74% (у 2023 році збільшилася у 4,59%);

- поточні зобов'язання – 7-10% (у 2023 році збільшилася у 13,82%).

Отже, в активі балансу ***** більше 77% складають оборотні активи, в пасиві більше 74% довгострокові зобов'язання і забезпечення.

Станом на 1 січня 2024 року в складі необоротних активів ***** більше 16% складають основні засоби, і до 1% нематеріальні активи. В складі оборотних активів найбільшу частку займають: витрати майбутніх періодів 57,11%, запаси 20,54%, незавершене виробництво 8,64%, готова продукція 9,69%. Основну частку в структурі власного капіталу ***** займають довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення 74,45%, нерозподілені прибутки 13,69% та зареєстрований капітал 16,61%, в складі поточних зобов'язань 20,47% складають інші поточні зобов'язання та 69% короткострокові кредити банків.

На ***** постійно кредиторська заборгованість перевищує дебіторську (у 2023 році на 1445 тис.грн.).

Доходи, витрати і фінансові результати ***** протягом 2021-2023 років зменшувалися (табл. 2.6, рис. 2.4).

У 2023 році порівняно з 2022 роком доходи ***** зменшилися на 26593,0 тис.грн. (8,9%) і становили 271991 тис.грн. Вони зменшилися за рахунок інших операційних доходів на 32937 тис.грн. (90,2%). При цьому, збільшилися чистий дохід на 1134 тис.грн (0,4%) та інші фінансові доходи з 2482 тис.грн. до 7692 тис. грн. (на 5210 тис.грн.).

Витрати ***** зросли у 2023 році за усіма їх видами: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 61942 тис.грн. (28,2%), адміністративні витрати на 164 тис.грн. (1,9%). Але зменшилися витрати на збут – на 1861 тис.грн. (27,4%), інші операційні витрати на 34283 тис.грн (93,7%), фінансові витрати на 5052 тис.грн. (52,7%).

Чистий прибуток ***** збільшився у 2022 році на 24 тис.грн. (2,0%) та зменшився майже у 240 разів у 2023 році, так як отримали збиток в сумі 32936 тис.грн. (на 46657 тис.грн., 340%).

Таблиця 2.6

Динаміка доходів і витрат ***** за 2021-2023 роки

Стаття	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн.		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Чистий дохід від реалізації	291914	259597	260731	-32317	1134	-11,1	0,4
Інші операційні доходи	5101	36511	3574	31410	-32937	615,8	-90,2
Інші фінансові доходи	1405	2482	7692	1077	5210	76,7	209,9
Разом доходи	298420	298590	271997	170	-26593	0,1	-8,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	208675	219895	281837	11220	61942	5,4	28,2
Адміністративні витрати	8757	8747	8911	-10	164	-0,1	1,9
Витрати на збут	2223	6780	4919		-1861	205,0	-27,4
Інші операційні витрати	343	36584	2301	36241	-34283	10565,9	-93,7
Фінансові витрати	7130	9585	4533	2455	-5052	34,4	-52,7
Інші витрати	2054	2081	1496	27	-585	1,3	-28,1
Разом витрати	229182	283672	303997	54490	20325	23,8	7,2
Фінансовий результат до оподаткування	69238	14918	-32000	-54320	-46918	-78,5	-314,5
Податок на прибуток	1173	1197	936	24	-261	2,0	-21,8
Чистий прибуток (збиток)	68065	13721	-32936	-54344	-46657	-79,8	-340,0
Питома вага чистого прибутку в чистому доході, %	23,31	5,28	-12,63	-18,03	-17,91	-77,33	-338,99
Рентабельність продукції, %	32,61	6,23	-11,68	-26,37	-17,92	-80,87	-287,28

Примітка: побудовано за даними підприємства.

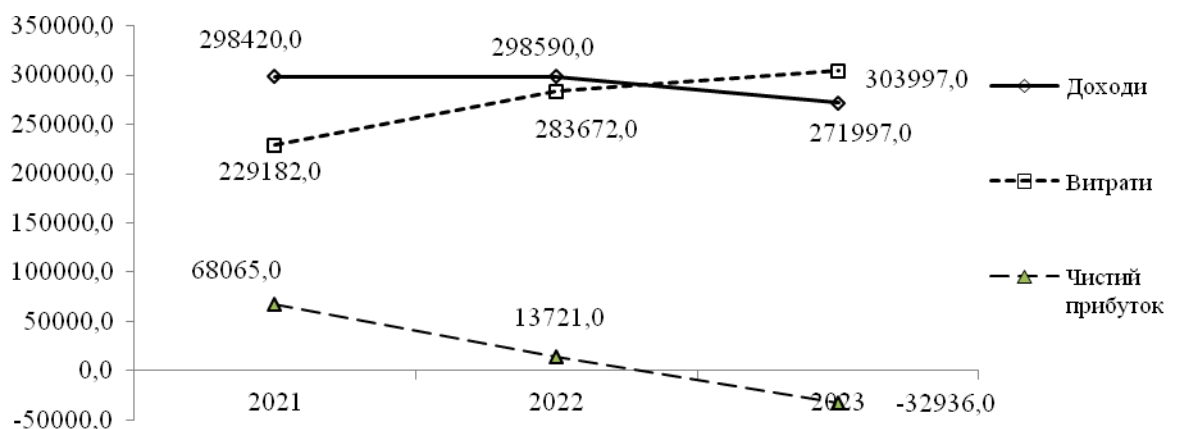

Рис. 2.4 Доходи і витрати ***** за 2021-2023 роки, тис.грн.

У 2023 році порівняно з 2021 роком на ***** зменшилася частка чистого прибутку у доході від реалізації (з 23,31% до -12,63%) як і

показник рентабельності продукції *****, яка у 2023 році є збитковою і становить 11,68% (зменшився на 17,92% у 2023 році та на 26,7% у 2022 році).

Структура доходів і витрат ***** за 2021-2023 роки не зазнала значних змін (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Структура доходів і витрат ***** за 2021-2023 роки

Стаття	Роки			Абсолютне відхилення, %		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Чистий дохід від реалізації	97,82	86,94	95,85	-10,87	8,91	-11,12	10,25
Інші операційні доходи	1,70	12,22	1,31	10,51	-10,91	615,35	-89,25
Інші фінансові доходи	0,47	0,83	2,82	0,36	1,99	76,55	240,21
Разом доходи	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-
Собівартість реалізації	91,05	77,51	92,71	-13,53	15,19	-14,86	19,60
Адміністративні витрати	3,82	3,08	2,93	-0,73	-0,15	-19,30	-4,93
Витрати на збут	0,97	2,39	1,61	1,42	-0,77	146,40	-32,29
Інші операційні витрати	0,15	12,89	0,75	12,74	-12,14	8517,09	-94,13
Фінансові витрати	3,11	3,37	1,49	0,26	-1,88	8,60	-55,86
Інші витрати	0,89	0,73	0,49	-0,16	-0,24	-18,14	-32,91
Разом витрати	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-

Примітка: побудовано за даними підприємства.

У доходах ***** більше 95% це чистий дохід від реалізації (97,82-95,85%), питома вага якого у 2023 році збільшилася 8,91%. Менше 3% становлять інші операційні та фінансові доходи, питома вага яких зменшилася у 2023 році. У складі витрат ***** більше 92% це собівартість реалізованої продукції (у 2023 році збільшилася на 15,19%) та 2,93% адміністративні витрати (у 2023 році зменшилася на 0,15%). У 2023 році зі усіма витратами помітне зменшення у структурі витрат за винятком собівартості реалізації.

Показники оцінки ліквідності балансу ***** за 2021-2023 роки подано в табл. 2.8-2.9. Отже, баланс ***** не є абсолютно ліквідним - грошові кошти менші за поточні зобов'язання.

Оцінка показників ліквідності свідчить про погіршення ситуації у 2023 році, так як коефіцієнт абсолютної ліквідності (норматив 0,2-0,35) й

платоспроможності (норматив 0,1-0,15) зменшилися і свідчать про те, що
 ***** лише на 3,4% може погасити
 короткострокову заборгованість.

Таблиця 2.8

Аналіз ліквідності балансу ***** за 2021-2023 роки

Актив	2021	2022	2023	Пасив	2021	2022	2023	Платіжний надлишок (+) або нестаток (-)	
								2022	2023
1. Найбільш ліквідні активи (A1)	10326	2509	2837	1. Найбільш термінові пасиви (П1)	21360	30592	26016	-28083	-23179
2. Швидко ліквідні активи (A2)	36923	10039	16612	2. Короткострокові пасиви (П2)	59546	41097	57900	-31058	-41288
3. Повільно ліквідні активи (A3)	558705	734036	749508	3. Довгострокові пасиви (П3)	523365	649646	698783	84390	50725
4. Важко ліквідні активи (A4)	177356	166011	169616	4. Постійні пасиви (П4)	179039	191260	155874	25249	-13742
Баланс	783310	912595	938573	Баланс	783310	912595	938573	*	*

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Таблиця 2.9

Аналіз показників ліквідності ***** за 2021-2023 роки

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023/2022	Показник відповідає (або не відповідає) нормативу
Коефіцієнт платоспроможності	0,128	0,035	0,034	-0,001	0,1-0,15 відповідає нормативу
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,128	0,035	0,034	-0,001	$\geq 0,2$ не відповідає нормативу
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,212	0,410	0,748	0,337	$\geq 2,0$ не відповідає нормативу
Коефіцієнт покриття	7,490	10,414	9,163	-1,251	$\geq 2,0$ відповідає нормативу
Частка оборотних засобів у активах	0,774	0,818	0,819	0,001	X

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Оборотні активи в валюті балансу *****
 займають більше 80% і постійно збільшуються.

Коефіцієнт швидкої ліквідності ***** менше одиниці (0,748 у 2023 році) та збільшився, а тому ***** може у короткі строки погасити власні короткострокові зобов'язання. При цьому, у 2023 році коефіцієнт покриття зменшився до 9,163 (на 1,251), що також свідчить про зменшення можливості погашення короткострокових зобов'язань, але він значно перевищує норматив ($\geq 2,0$).

В цілому показники звітності свідчать про абсолютну стійкість фінансового стану ***** у 2023 році, так як власний капітал перевищує позиковий капітал, а власний оборотний капітал перевищує запаси.

Характеризує фінансовий стан підприємства його фінансова стійкість (стабільність). Аналіз типу фінансової стійкості ***** подано у таблицях 2.10-2.11, з яких видно, що підприємство є залежним від позикових коштів, при цьому у 2023 році ситуація погіршилася.

Таблиця 2.10

Фінансова стійкість ***** за 2021-2023 роки

Показник	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,23	0,21	0,17	-0,02	-0,04
Коефіцієнт фінансової залежності	0,77	0,79	0,83	0,02	0,04
Коефіцієнт фінансового ризику	3,38	3,77	5,02	0,40	1,25
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,30	0,27	0,24	-0,03	-0,02

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Таблиця 2.11

Визначення типу фінансової стійкості ***** за 2021-2023 роки

Показник	2021	2022	2023
	Наявність власних оборотних коштів	525048	674895
Кредити короткострокові	59546	41097	57900
Запаси	191070	238866	192766
Коефіцієнт забезпечення запасів джерелами засобів	2,75	2,83	3,55
Тип фінансової стійкості	абсолютна стійкість	абсолютна стійкість	абсолютна стійкість

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Коефіцієнт фінансової незалежності ***** не досягає норматив (0,5) і у 2023 році зменшився до 0,17. Коефіцієнт фінансової залежності відповідає нормативному значенню (<2) та збільшився у 2023 році до 0,83, що є досить негативним і фінансова залежність **** збільшилася.

Коефіцієнт фінансової стабільності ***** не перебуває не в допустимих значеннях (0,67-1,15) і знизився на 0,02 (з 0,27 у 2022 році до 0,24 у 2023 році) що є негативним - збільшення позикових коштів. Значення нижче 0,67 свідчить про високий рівень фінансових ризиків. На кожну гривню позикових коштів ***** припадає 0,27 грн. власних в 2022 р. і у 2023р. було 0,24 грн.

Коефіцієнт фінансового ризику не в допустимих значеннях і збільшується, що є негативним.

На ***** коефіцієнт забезпеченості запасів більше 1, тому можна говорити про абсолютну стійкість підприємства.

Отже, діяльність досліджуваного **** погіршилася у 2021-2023 роках і є збитковою. Показники балансу збільшилися, а фінансових результатів зменшилися, і їх структура майже не змінилася.

2.3. Оцінка організації обліку та формування показників звітності

Бухгалтерський облік на ***** ведеться бухгалтерією, структура якої представлена на рис. 2.5.

Рис. 2.5 Структура бухгалтерії *****

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Обов'язки головного бухгалтера ***** подані в таблиці 2.12.

Обов'язки бухгалтерів ***** визначені посадовими інструкціями.

Таблиця 2.12

Обов'язки головного бухгалтера *****

Посада	Функції
Головний бухгалтер	Організація бухгалтерського обліку й контролю. Облікова політика Облік доходів, витрат, прибутку. Облік необоротних активів, грошових коштів. Податковий облік. Складання фінансової звітності, податкової і статистичної звітності. Ведення облікових реєстрів, головної книги.

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Зведена інформація про систему бухгалтерського обліку ***** подана в таблиці 2.13. Облік ведуть згідно НП(С)БО автоматизовано (програма BAS Агро та М.Е.Дос).

Таблиця 2.13

Інформація про систему бухгалтерського обліку

*****

Форма ведення бухгалтерського обліку	Автоматизована, BAS Агро
Кількість працівників з питань бухгалтерського обліку:	10
Концептуальна основа фінансової звітності:	НП(С)БО
Система оподаткування (податки та збори):	Загальна, платник єдиного податку 4 групи
Фінансова звітність:	Повний пакет
Наявність підрозділу (служби) внутрішнього аудиту, його структура, чисельність працівників:	відсутній

Примітка: побудовано за даними підприємства.

На ***** діє Наказ про облікову політику від 2020 року, який потребує удосконалення. Оцінка облікової політики

***** чинним умовам законодавства на основі тесту контролю подана в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Вивчення облікової політики та облікових оцінок

Елемент, що перевіряється	Належне застосування, відповідність концептуальній основі та прийнятій обліковій політиці (так «+», ні «-»)	Примітки
1. Наявність наказу про облікову політику	+	Наказ № 3 від 10.02.2020
2. Застосований метод оцінки вибуття запасів		
2.1. ідентифікованої собівартості	+	Наказ про облікову політику, п. 23
2.2. середньозваженої собівартості	+	
2.3. собівартості перших за часом надходження (ФІФО)	+	
3. Визначення одиниці запасів		
3.1. найменування	+	Наказ про облікову політику, п. 13
4. Метод визначення суми резерву сумнівних боргів	+	
4.1. за класифікацією дебіторської заборгованості	+	
5. Метод амортизації основних засобів		
5.1. прямолінійний	+	Наказ про облікову політику, п. 11
6. Вартісна межа проміж ОЗ та МНМА	+	Наказ про облікову політику, п. 12
7. Метод нарахування амортизації МНМА		
7.1. 100 %	+	Наказ про облікову політику, п. 16
8. Метод амортизації та строк корисного використання НМА		
8.1. прямолінійний	+	Наказ про облікову політику, п. 16
9. Метод оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг	-	
10. Визначена межа суттєвості	+	100,00 грн.
11. Наявність та порядок формування резервів для забезпечення майбутніх витрат і платежів (навести)	-	
12. Метод відображення фінансових інвестицій	-	
13. Наявність змін облікової політики у періоді, який перевіряється та правильність їх відображення у звітності	-	

Висновок: облікова політика в цілому відповідає вимогам МСФЗ/НП(С)БО та діючого законодавства.

Примітка: побудовано за даними підприємства.

***** складає усі види звітності: фінансова, податкова, статистична, звітність у фонди, яка складається за даними обліку та рахунків обліку. ***** використовує План рахунків бухгалтерського обліку №291 [42] та Інструкцію про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [43].

На ***** складають всі форми фінансової звітності. ***** перебуває на загальній системі оподаткування, платник єдиного податку четвертої групи, платник ПДВ. Звітність, яку подають до податкової служби та служби статистики подана в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Податкова та статистична звітність *****

Звітність	Звітний період
Звіт про реалізацію сільськогосподарської продукції Форма № 21-заг (місячна)	Місяць
Звіт про виробництво продукції тваринництва та кількість сільськогосподарських тварин Форма № 24-сг (місячна)	Місяць
Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств Форма № 50-сг (річна)	Рік
Звіт з праці	Місяць
Звіт про використання та запаси палива Форма 4-мтп	Місяць
Податкова декларація платника єдиного податку четвертої групи	Рік
Податкова декларація з ПДВ	Місяць
Об'єднана податкова звітність з ПДФО, ЄСВ та ВЗ	Квартал
Податкова декларація по оплаті за землю	Рік

Примітка: побудовано за даними підприємства.

Звітність ***** подає електронно через М.Е.Дос.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

НА *****

Напрями вдосконалення організації обліку і звітності в аграрному бізнесі мають стосуватися пропозицій по удосконаленню організації облікового процесу та формування звітності для різних потреб.

За результатами оцінки облікової політики ***** встановлено, що на підприємстві не переглядався Наказ про облікову політику з 2020 року і особливості ведення обліку не всіх об'єктів розкриті, або ж потребують уточнення.

Пропонуємо в Наказі про облікову політику відображати:

- склад виробничих витрат з поділом їх на прямі і непрямі, змінні і постійні;
- склад невиробничих витрат з поділом їх змінні і постійні;
- порядок проведення інвентаризації з чітким затвердженням графіку на її проведення;
- організацію та порядок складання звітності.

Інформацію щодо виробничих витрат та розрахунку собівартості, яку слід наводити в обліковій політиці подано в таблиці 3.1

За організацію внутрішнього контролю та складання звітності на ***** відповідає головний бухгалтер, тому для проведення річної інвентаризації пропонуємо на ***** скласти графік проведення річної інвентаризації, в якому зазначати:

- вид робіт;

- відповідальну особу;
- термін виконання із поділом на місяці і декади.

Таблиця 3.1

Інформація в Наказі про облікову політику

*****

Метод обліку витрат і калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)	Попроцесний, нормативний
Перелік і склад статей калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)	В додатках до наказу навести детальний склад статей собівартості за об'єктами обліку витрат в рослинництві і тваринництві
Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат	В додатках до наказу навести в розрізі статей собівартості прямі і непрямі, змінні і постійні витрати
База розподілу загальновиробничих витрат	Сукупні прямі витрати
Перелік і склад невиробничих витрат	В додатках до наказу навести склад статей витрат
Перелік і склад змінних і постійних невиробничих витрат	В додатках до наказу навести в розрізі статей витрат змінні і постійні витрати
Інвентаризація	Річну інвентаризацію проводити в кінці року в період з листопада по грудень із затвердженням графіку на її проведення
Звітність	В додатках до наказу навести склад і форми звітності за її видами.

Примітка: розробка автора.

У таблиці 3.2 наведено графік проведення річної інвентаризації для *****

Крім того, на ***** досить громіздкий процес документообігу, так як використовуються галузеві документи. Рекомендуємо головному бухгалтеру розробити такий графік, в якому навести перелік всіх первинних документів та зазначити тих осіб, які відповідальні за їх створення та обробку, період та тривалість кожного етапу графіку. Графік документообігу слід складати за такими етапами:

1. Надходження зовнішніх первинних документів, оформлення їх на

підприємстві.

2. Обробка документів на підприємстві.
3. Передача первинних документів до бухгалтерії.
4. Опрацювання документів у бухгалтерії.
5. Забезпечення поточного зберігання документів.
6. Передача документів до архіву підприємства.

Таблиця 3.2

Графік проведення річної інвентаризації на

*****

Назва роботи	Відповідальна особа	Термін виконання					
		Листопад			Грудень		
		Декада			Декада		
		1	2	3	1	2	3
Проведення інвентаризації запасів	Головний бухгалтер	3-4 число					
Проведення інвентаризації оборотних активів	Головний бухгалтер		18-19 число				
Проведення інвентаризації з покупцями та замовниками	Головний бухгалтер			26-27 число			
Проведення інвентаризації розрахунків з бюджетом	Головний бухгалтер				5-7 число		
Проведення інвентаризації інших розрахунків	Головний бухгалтер					15-17 число	

Примітка: розробка автора.

Для управлінських потреб та проведення маржинального аналізу пропонуємо на ***** застосовувати методику обліку змінних витрат та формувати відповідну собівартість. «Управлінський облік окрім суто обліку включає ще й аналіз, а саме управлінський аналіз, який ще називають маржинальним аналізом, аналізом беззбитковості (ВЕР-

аналізом), аналізом взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку, CVP-аналізом» Цей метод крім обліку витрат передбачає аналіз витрат і результатів діяльності, у тому числі і маржинальний аналіз, тому, замість валового прибутку використовують маржинальний прибуток, який є різницею між: доходом від реалізації продукції (виручка) та змінними виробничими і невиробничими витратами; ціною та змінними витратами [53].

Застосування такої методики дозволяє формувати Звіт про прибутки і збитки із розрахунком маржинального прибутку та прибутку до оподаткування.

У своїх дослідженнях Тлучкевич Н.В. та Нужна О.А. пропонують «для потреб управлінського обліку та управління витратами застосовувати різні форми Звіту про прибутки і збитки» [53], (рис. 3.1).

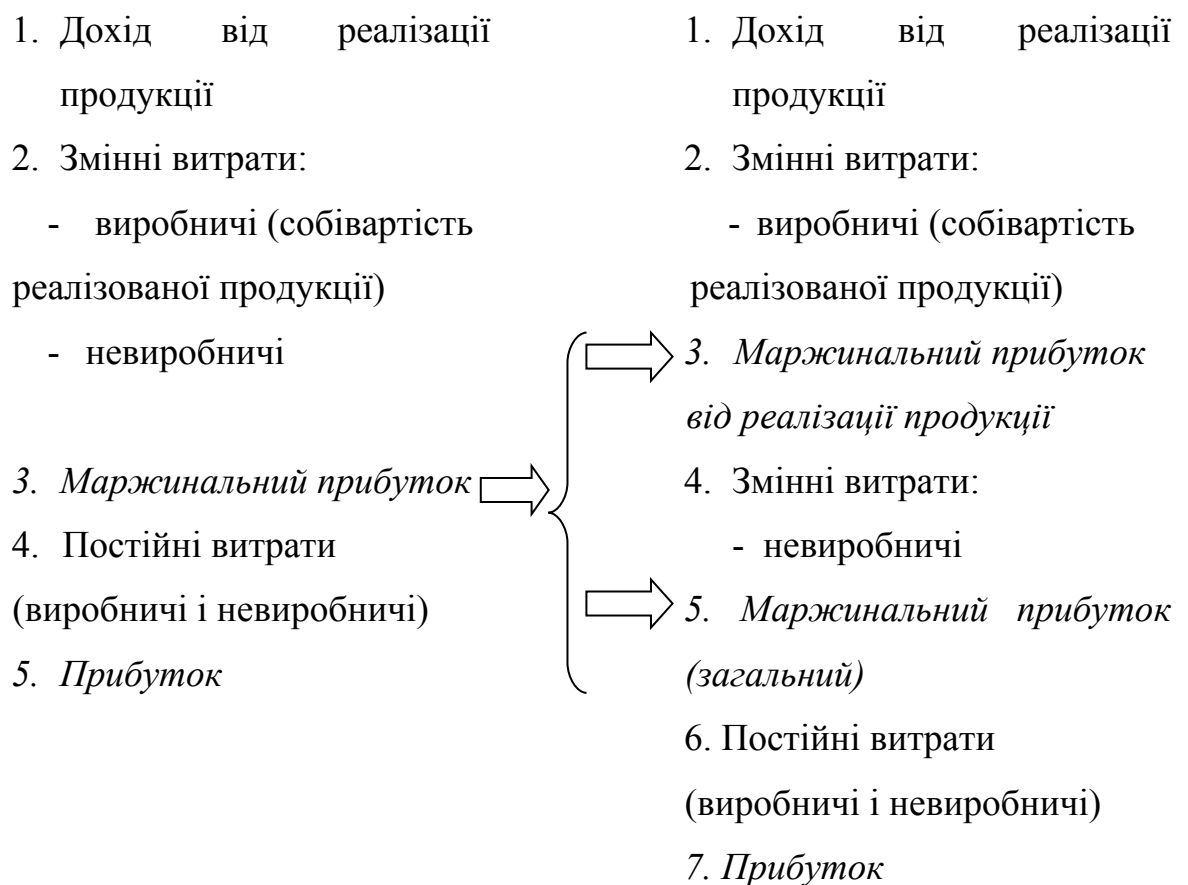

Рис. 3.1. Варіанти розрахунку маржинального прибутку при методі обліку витрат «директ-кост» [53].

Примітка: [53].

На ***** пропонуємо формувати Звіт про прибутки і збитки. Для цього необхідно визначитися із класифікацією витрат на змінні і постійні (нами у табл. 3.1. надані пропозиції).

Так, за даними Звіту про фінансові результати ***** за 2023 рік сформуємо Звіт про прибутки і збитки. Показники витрат поділимо на змінні і постійні. Інформація про доходи і витрати наведена у табл. 2.6. Трансформована форма Звіту про фінансові результати ***** за 2023 рік подана в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Звіт про прибутки і збитки на *****

Стаття	Сума, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції	260731,0
Змінні витрати, з них	(222651,0)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(222651,0)
<i>Маржинальний прибуток</i>	<i>38080,0</i>
Інші операційні доходи	3574,0
Інші фінансові доходи	7692,0
Постійні витрати, з них	(81346,0)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(59186,0)
Адміністративні витрати	(8911,0)
Витрати на збут	(4919,0)
Інші операційні витрати	(2301,0)
Фінансові витрати	(4533,0)
Інші витрати	(1496,0)
<i>Фінансовий результат до оподаткування (прибуток/збиток)</i>	<i>(32000,0)</i>

Примітка: розробка автора.

За даними обліку та економічного відділу ***** з'ясовано, що змінні витрати є лише у

виробничих витратах і в складі собівартості вони становлять 79% (собівартість реалізації 281837 тис.грн.). Решта витрат є постійними:

- адміністративні витрати – 8911 тис.грн.;
- витрати на збут – 4919 тис.грн.;
- інші операційні витрати – 2301 тис.грн.;
- фінансові витрати – 4533 тис.грн.;
- інші витрати – 1496 тис.грн.;

У складі доходів ***** є:

- чистий дохід від реалізації продукції – 260731 тис.грн.;
- інші операційні доходи – 3574 тис.грн.;
- інші фінансові доходи – 7692 тис.грн.

Отже, ***** від реалізації продукції у 2023 році отримаємо маржинальний прибуток в сумі 38080 тис.грн., тоді як за показником валового прибутку товариство отримало збиток в сумі 21106 тис.грн. Це свідчить про те, що ціна реалізації продукції не покриває постійні виробничі витрати, і в цілому всі доходи не покривають постійні невиробничі витрати *****, що свідчить про отримання збитків у 2023 році.

ВИСНОВКИ

1. З результатів оцінки аграрної галузі України встановлено, що сьогодні в Україні зменшилися обсяги виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції, кількість суб'єктів господарювання в сільському господарстві, проте у 2024 році збільшилися фінансові результати та рентабельність продукції. Частка суб'єктів господарювання в аграрній галузі по Україні складає 3,1-3,6% в загальній кількості суб'єктів господарювання і з 2021 по 2023 рік зменшується. Найбільшу частку займає кількість суб'єктів господарювання в рослинництві - 77-79%. В цілому протягом січня-червня 2023-2024 років фінансові результати збільшилися майже у три рази, а суб'єкти господарювання отримують більше 50% прибутку. Протягом січня-червня 2024 року рентабельність операційної діяльності в аграрній галузі становить 2,0%, а рентабельність всієї діяльності має від'ємне значення і становить -0,4%.

2. Здійснивши оцінку наукових досліджень по обраній тематиці встановлено, що обліковим, контрольним, управлінським та аналітичним аспектам організації обліку і звітності присвячено багато наукових праць і дисертаційних досліджень. Науковці приділяють увагу обліковій політиці різних типів аграрних підприємств, вимогам до організації обліку, питанням обліку і оподаткування у них, формуванню різних видів звітності, оцінці звітності.

3. Правове регулювання організації обліку і звітності в аграрному бізнесі визначене діючими в Україні законами, стандартами, положеннями, інструкціями та галузевими актами по обліку і звітності: Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність», Податковим кодексом України, Методичними рекомендаціями щодо облікової політики, Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм

фінансової звітності, Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, інструкціями та іншими документами.

4. Показники балансу *****, яке спеціалізується в галузі тваринництва, збільшилися протягом 2021-2023 років за рахунок збільшення необоротних і оборотних активів та поточних зобов'язань. В активі балансу ***** більше 77% складають оборотні активи, в пасиві більше 74% довгострокові зобов'язання і забезпечення.

5. Доходи і фінансові результати ***** протягом 2021-2023 років зменшилися, тоді як витрати – збільшилися. Чистий прибуток ***** зменшився майже у 240 разів у 2023 році, так як отримали збиток в сумі 32936 тис.грн. (на 46657 тис.грн., 340%). У складі доходів 95% це чистий дохід від реалізації продукції, а у складі витрат 92% складає собівартість реалізації продукції. Показник рентабельності продукції ***** у 2023 є збитковим і становить 11,68% та зменшився на 17,92%. Показники звітності ***** свідчать про абсолютну стійкість фінансового стану, але підприємство є залежним від позикових коштів і у 2023 році ситуація погіршилася.

6. Облік на ***** ведеться відповідно Наказу про облікову політику автоматизовано з використанням програмних продуктів BAS Агро та М.Е.Дос. При веденні обліку і складанні звітності ***** застосовує НП(С)БО України. ***** перебуває на загальній системі оподаткування, платник єдиного податку четвертої групи, платник ПДВ. Товариство складає всі форми фінансової звітності та інші види звітності: податкова, статистична, звітність у фонди.

7. З метою удосконалення організації обліку на ***** запропоновано в Наказі про облікову

політику відображати: склад виробничих витрат з поділом їх на прямі і непрямі, змінні і постійні; склад невиробничих витрат з поділом їх змінні і постійні; порядок проведення інвентаризації з чітким затвердженням графіку на її проведення; організацію та порядок складання звітності. Запропоновано для ***** форму графіку проведення річної інвентаризації та розробити графік документообігу, в якому навести перелік всіх первинних документів та зазначити тих осіб, які відповідальні за їх створення та обробку, період та тривалість кожного етапу графіку.

8. Для управлінських потреб та проведення маржинального аналізу запропоновано на ***** застосовувати методику обліку змінних витрат та формувати відповідну собівартість. За даними Звіту про фінансові результати за 2023 рік у роботі складено форму Звіту про прибутки і збитки з визначенням показника маржинального прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 24.10.2024).
2. Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2021-2023) URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/ksg/ksg_u/arch_ksg_u.htm (дата звернення: 19.10.2024).
3. Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2010-2023) URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/pssg/ksg_ek_2010_2021_ue.xlsx (дата звернення: 11.10.2024).
4. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2021-2023) URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/orps/orps_u/arch_orps_u.htm (дата звернення: 11.10.2024).
5. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2010-2023) URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/pssg/orpsg_ek_2010_2021_ue.xlsx (дата звернення: 11.10.2024).
6. Фінансові результати до оподаткування великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2021 року URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/finrez/fr_ed/fr_ed_u/fr_ed_2_21ue.xlsx (дата звернення: 09.10.2024).
7. Фінансові результати до оподаткування великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2022 року URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/fin_new/fr_0622_ue.xlsx (дата звернення: 09.10.2024).
8. Фінансові результати до оподаткування великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2023 року URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/fin_new/fr_0623_ue.xlsx (дата звернення: 09.10.2024).

9. Фінансові результати до оподаткування великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2024 року URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/fin_new/fr_0124_ue.xlsx (дата звернення: 13.10.2024).

10. Рентабельність операційної та всієї діяльності великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2021 року URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/fin/rodp/rodped/rodp_ed_u/rodp_ed_2_21ue.xlsx (дата звернення: 16.10.2024).

11. Рентабельність операційної та всієї діяльності великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2022 року URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/fin_new/ro_0622_ue.xlsx (дата звернення: 14.10.2024).

12. Рентабельність операційної та всієї діяльності великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2023 року URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/fin_new/ro_0623_ue.xlsx (дата звернення: 14.10.2024).

13. Рентабельність операційної та всієї діяльності великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2024 року URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/fin_new/ro_0124_ue.xlsx (дата звернення: 14.10.2024).

14. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.11.2024).

15. Комплексний інформаційно-бібліографічний сервіс Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ARD_EX&P21DBN=ARD&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID= (дата звернення: 21.10.2024).

16. Баришнікова О.М. Формування, облікове забезпечення та верифікація звітності сталого розвитку підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Житомир, 2016. 20с.

17. Біла Л.М. Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. Київ, 2005. 21 с.

18. Вовк М.О. Фінансова звітність за сегментами у системі управління підприємством: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2017. 19 с.

19. Гандзюк О.В. Формування облікової звітності як складової інформаційної системи підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Тернопіль, 2017. 20 с.

20. Кебко В.В. Розвиток фінансової звітності підприємств аграрного сектору економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2018. 19 с.

21. Кузіна Р.В. Формування системи корпоративної звітності: теорія, методологія та організація: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.09. Одеса, 2016. 38 с.

22. Кучерява М.В. Оцінка якості фінансової звітності: методичні підходи та організація: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2019. 24 с.

23. Макаренко І.О. Конвергентна стейкхолдерська модель обліку, звітності та аудиту в умовах сталого розвитку: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.09. Житомир, 2018. 41 с.

24. Садовська І.Б. Розвиток теорії, методології і практики управлінського обліку: інституціонально-інжинірингові аспекти: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.09. Київ, 2018. 39 с.

25. Макаренко В.Ю. Організаційно-методичне забезпечення формування інтегрованої звітності: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Харків, 2019. 25 с.

26. Нагірська К.Є. Формування управлінської звітності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2012. 21 с.

27. Нестеренко О.О. Методологія та організація формування інтегрованої звітності: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.09. Харків, 2018. 40 с.

28. Зеленко С.В. Організація бухгалтерського обліку і аналізу в сільськогосподарських виробничих кооперативах: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2009. 20 с.

29. Тлучкевич Н.В. Організація управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2007. 20 с.

30. Харламова О.В. Методологія формування та архітектоніка транспарентної фінансової звітності: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.09. Харків, 2016. 41 с.

31. Любар О.О., Цуркан А.О. Особливості організації бухгалтерського обліку в агрохолдингах. *БІЗНЕСІНФОРМ*. № 12. '2018. С.304-308.

32. Садовська І.Б., Бабіч І.І., Нагірська К.Є. Організація обліку і оподаткування у фермерських господарствах в контексті професійного бухгалтерського судження. *Облік і фінанси*. № 4 (86). 2019. С. 45-53.

33. Васильєва В.Г., Коновалова О.В., Січева К.В. Особливості організації обліку доходів і витрат у фермерських господарствах. *Економічний простір*. (148). 2019. С. 116-128.

34. Маркус О., Колесник Ю. Організація обліку та оподаткування фермерських господарств. *Молодий вчений*. 10 (86). 2020. С. 219-222.

35. Макарович В.К. Фінансова звітність підприємства як об'єкт аудиту. *Удосконалення обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування в сучасних умовах інтеграційних процесів у світовій економіці: тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. (м.Ужгород, 18-19 квітня 2018 р.)* 2018. 468 с. С. 325-327.

36. Тлучкевич Н.В. Інтегрована звітність – нова модель облікової системи. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств: тези виступів Міжнар. наук. конф. (м. Житомир, 4-5 жовтня 2019 року)*. Житомир: Житомирська політехніка, 2019. С. 181-183.

37. Теловата М.Т., Безверхий К.В. Розвиток функцій інтегрованої звітності підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. Випуск 1(32). С. 198-205.

38. Польова Т.В., Дружина А.В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7458> (дата звернення: 31.10.2024).

39. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 06.10.2024).

40. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку від 29.12.2006 р., № 1316. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 05.11.2024).

41. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах, затверджених наказом Мінагрополітики від 21.12.2007 р. № 929. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0929555-07#Text> (дата звернення: 10.11.2024).

42. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 28.10.2024).

43. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 15.10.2024).

44. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, від 18 травня 2001 р. № 132 із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text> (дата звернення: 20.09.2024).

45. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013р. №635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 12.10.2024).

46. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 31.10.2024).

47. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затв. Наказом МФУ № 628 від 27.06.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 30.09.2024).

48. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv#Text> (дата звернення: 08.11.2024).

49. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 25.10.2024).

50. *****. Рішення для бізнесу YouControl. Сервіс перевірки контрагентів. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details (дата звернення: 05.10.2024).

51. Платформа Опендатабот. URL: <https://opendatobot.ua> (дата звернення: 03.10.2024).

52. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/> (дата звернення: 31.10.2024).

53. Глучкевич Н.В., Нужна О.А. Застосування маржинального аналізу для прийняття управлінських рішень. *Економічний форум*. 2021. №4. С.145-151.

54. Томашук О.П. Садовська І.Б. Управлінський аспект звітності. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування: матеріали міжнародної наук.-практ. конф.* (16 травня 2024 р.) 163 с. С. 148-149. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2024-06/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84_%D0%92%D0%9D%D0%A3_%D0%9B%D1%83%D1%86%D1%8C%D0%BA_%D0%9E%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA_16.05.2024_1.pdf (дата звернення: 31.10.2024).

55. Томашук О.П. Садовська І.Б. Статистична оцінка кількості суб'єктів господарювання в сільськогосподарській галузі. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування: матеріали міжнародної наук.-практ. конф.* (21 листопада 2024 р.) 230 с. С. 207-210.